> "Mă gîndesc cu groază că și pe noi, românii, ne așteaptă o «eternitate»: proverbul. Intrăm în proverbele celorlalte națiuni, așa cum au intrat scoțianul, irlandezul, ovreiul și, în Peninsula Balcanică, țiganul. Am ajuns de pomină... Ascultați unul dintre aceste proverbe, cules de Knickerbocker: *Quand quelqu'un vole, c'est la cleptomanie. Quand plusieurs volent, c'est une manie. Quand tout un peuple vole, c'est la Roumanie!*... Aceasta este eternitatea care ni se pregătește..."
>
> MIRCEA ELIADE

credință
iubire
speranță

PUNCTE CARDINALE

ANUL XII
Nr. 9/141
Septembrie
2002
16 pag. - 10000 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NAȚIONAL-CREȘTINĂ

Circulație în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, FRANȚA, ELVEȚIA, DANEMARCA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

LUMEA TELEVIZORULUI

Te-a neliniștit vreodată ideea că trăiești într-o lume a imaginilor despre lume? Poate că nu. Nu a fost întotdeauna așa? „Civilizația" nu înseamnă tocmai transformarea naturii după chipul și asemănarea noastră, recuperarea condițiilor ideale de viață pe care acum le numim „Rai"? De ce să ne neliniștim? Doar nu facem de milenii decât să smulgem pământului visul omenesc despre lume.

Pe de altă parte, privind în jur la spectacolul propriei noastre cetăți, vei fi de acord că „visul" tău s-a transformat cam pe neștiute într-un coșmar. Deși, dacă nu ai visat vreodată la ceva mai bun, poate că ești mulțumit cu această realitate modernă, chiar dacă nu ideală. În fond, ce ne-am face fără apă curentă, fără gaze, fără electricitate? La fântână, lemne, opaiț, la târgul de sărbători în loc de magazine, ne-am mai întoarce noi, dar cum să mai trăiești fără cinema și – o, Doamne! – fără televizor, mai ales acum, când, în sfârșit, putem cel puțin visa la computer și la minunea mileniului, autostrada informațională, INTERNET-ul?!

Și totuși, oare visul american despre lume... Am zis „american"?! Iartă-mă! Omenesc, a visului omenesc voiam să spun... Nu că ar fi ceva rău cu americanii, ba dimpotrivă: să îți dăruiești din roadele muncii tale mai tot ceea ce viața asta îți oferă, transformându-te prin perseverență și răbdare dintr-un sclav al muncii într-un sclav al plăcerilor – da, iată ce vis frumos! Numai că, mă gândesc, poate că *ai* și tu un vis al tău despre lume... Asta dacă nu cumva te mulțumești să te lași totuși în voia visului american, cu atât mai mult cu cât îți și plătești abonamentul lunar la „cablu". Da, ai dreptate: de ce să te deconectezi? Doar ca să rămâi cu antena și posturile naționale de televiziune și, culmea(!), să te mai și întrebi după aia: „Ce-o însemna *național*? Cumva *românesc*?". În fond, tot mai clar se vede prin „cablu"! De ce atâția „purici" și-atâtea întrebări? Americanii nu sunt și ei oameni? Nu sunt și ei creștini? Nu sunt și ei „români"? Nu vorbesc și ei, săracii, pe englezește, cum ar veni un fel de latină modernă? Nu tot așa de vulgar ca noi? Ce să-i faci? Doar nu toată lumea a învățat engleza la școală! Și-apoi, ce s-ar întâmpla dacă am închide televizoarele? Cum ne-am mai descurca printre atâtea magazine, printre atâtea produse, dacă nu am avea reclamele ca să ne îndrume, să ne învingă teama firească de a înfrunta necunoscutul? Cum am mai ști ce este binele și răul dacă nu ar fi acești minunați eroi, să ne învețe ce înseamnă justiția și cum să ne apărăm ținând o armă în mână? Ce s-ar mai alege de sentimentul iubirii dacă nu am învăța prin televizor cum să îl facem cunoscut și mai ales cum să iubim? Ce traume psihice îngrozitoare ar suferi bietele fete și femei, dacă nu ar afla la timp ce sănătos este să avorteze, decât să aducă pe lume alți și alți nedoriți. În sfârșit, ce ne-am face dacă nu am avea pe cine să imităm din ce în ce mai bine? Despre ce am mai vorbi? Care ar mai fi principiile, adevărurile, dorințele noastre? Însăși lumea s-ar stinge o dată cu televizorul!

Sau... cine știe? O dată mintea și sufletul golite de visele altora (pe care cu voie și mai ales fără de voie le prelungim prin imitare în realitate), cine știe dacă nu cumva ne-am redescoperi pe noi înșine? Aceasta este povestea omului care se săturase să vadă în aproapele său doar un mijloc de a-și împlini dorințe, pofte, și care pornise în căutarea altui om. Era foarte bogat, dar se plictisise de lume. Locuia în Ierihon și numele său era Zaheu. Avea atâta bogăție încât voia să o schimbe pe altceva, voia să inventeze din nou lumea, ca să se simtă iarăși bogat și fericit. Nimeni nu știa cum se inventează o lume! Înțelepții l-au învățat cum să se împace cu lumea, dar pacea îl plictisea de moarte. Nebunii l-au îndemnat să o distrugă, dar Zaheu nu era nici atât de nebun, nici atât de plictisit încât să se mute în lumea nebunilor. Gânduri negre îi dădeau târcoale, când auzi despre faptele unui om care, deși vorbea ca un nebun, trăia ca un înțelept. Pe acesta ar fi vrut Zaheu să Îl cunoască, să Îl întrebe într-o zi, poate chiar în Ierihon, după ce L-ar fi căutat prin mulțime – dar era mic de statură și nu L-ar fi văzut. Ar fi alergat înainte, să se urce într-un sicomor – și atunci, copleșit de asemănarea cu Chipul Celuilalt, L-ar fi recunoscut. Acela l-ar fi privit ca un desăvârșit răspuns la o desăvârșită întrebare. „Zahee, coboară-te degrabă" – ar fi auzit, de dincolo de cuvinte – "căci astăzi în casa ta trebuie să rămân!". Cu bucurie s-ar fi coborât pe pământul pe care voise să-l părăsească, pentru că, fără să știe prea bine cum, uitase ce căuta acolo. „Iată, jumătate din averea mea o dau săracilor și, dacă am năpăstuit pe cineva cu ceva, întorc împătrit", ar fi rostit ca-ntr-un descântec. Zgomotul mulțimii s-ar fi topit într-o șoaptă luminoasă, spulberându-i cețurile inimii: „Astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia! Căci Fiul Omului a venit să caute și să mântuiască pe cel pierdut"...

Țipătul publicitar îl trezi brusc – privi câteva momente fără să înțeleagă cutia neagră din care izbucneau zgomotele lumii. Pentru întâia oară după multă vreme râdea de „raiul" nebunilor, în lumina violentă a reclamelor „reflectate" ca de pe dosul unei linguri.

Codrin V. SMIRNOFF

AUTOMISTIFICAREA LA ROMÂNI

Dacă am paria pe litera manualelor școlare (nealternative) și ar fi "să ne culcăm pe urechea" sondajelor, statisticilor și recensămintelor din ultimii 12 ani (cum au și făcut unii dintre oamenii Bisericii, la rînd cu flașnetarii naționalismului populist de toate nuanțele), n-ar exista motive serioase de îngrijorare: în țara Mioriței și a Meșterului Manole, viteazul, "sărac, dar cinstitul", harnicul, blîndul, piosul și ospitalierul neam daco-român, născut creștin și poet, monoteist încă de pe vremea lui Zalmoxis, unit încă de pe vremea lui Burebista, ascetic încă de pe vremea lui Deceneu, jertfelnic încă de pe vremea lui Decebal, creștinat de Sfîntul Apostol Andrei în persoană chiar mai înainte de a fi romanizat, sintetizînd toate ilustrele virtuți tracice, romane și creștin-bizantine, păzind granițele creștinătății cu sabia într-o mînă și cu crucea în cealaltă, bătîndu-și dușmanii în raport de 1 la 10 sau asimilîndu-i de li s-a pierdut urma, valorificînd spiritual "teroarea istoriei" și dăinuind înfrățit cu codrul la răscrucea marilor imperii, păstrîndu-și ca pe o zestre sacră, "de la Nistru pîn' la Tisa", în bordeiele lui de paie și în bisericuțele lui de lemn, limba, obiceiurile și legea strămoșească – ei bine, acest neam statornic și dreptcredincios, latin și ortodox deopotrivă (ba și francofon, la o adică), nevînzător de țară și nestricător de lege, mîndru de popii săi plini de rîvnă și de duhovnicii săi iscusiți, n-are nimic mai mult la inima lui decît Ortodoxia răsăriteană cea de două ori milenară, de la care nici măcar comunismul materialist și ateu, în 45 de ani de dictatură, n-a reușit să-l abată. Ba mai mult: pînă și foștii comuniști, convertiți pe nesimțite la "democrația originală" și înhămați din greu la căruța "tranziției", se opresc din cînd în cînd din calea lor spre Europa și își fac niște cruci mari cît casa, în văzul poporului botezat și încrezător, cuprins de o sfîntă și nostalgică duioșie! Un popor care se declară în proporție de aproape 90% ortodox și pretinde a da credit Bisericii Ortodoxe Române mai mult decît tuturor celorlalte instituții naționale luate la un loc! Dacă e după cifre și procente, dogma excelenței naționale și "vulgata bunului român" (H.-R. Patapievici) au cea mai deplină îndreptățire, iar "Grădina Maicii Domnului" nu-i doar o formulă diplomatică de firitisire (*captatio benevolentiae*), bazată pe o tradiție incertă[1] rătăcită nu se știe cum prin cancelaria papală, ci o realitate curentă, confirmînd la distanță de secole metafora folclorică a "gurii de rai" și recomandînd România ca pe o anticameră a "Ierusalimului ceresc"!

Din păcate (și cu o evidență cel puțin jenantă), lucrurile stau tocmai pe dos: realitatea curentă face ridicole cifrele și procentele, ca și inflația poncifelor identitare. Ipotetica "Grădină a Maicii Domnului" (în care putem include liniștiți și Moldova înstrăinată[2]) este, la o radiografie sumară a prezentului și a trecutului recent, țara care a speriat Vestul (cel nesălbatic) cu

(continuare în pag. 16)

Răzvan CODRESCU

1. Formula, a cărei origine precisă este greu de stabilit, s-a aplicat cu certitudine Sfîntului Munte Athos, din motive mult mai lesne de înțeles.
2. Două state (majoritar) românești sînt în lume și amîndouă gravitează, la coada Europei, în jurul Albaniei, sora lor de stirpe tracă.

Arhiepiscopul Vitalie al Montréalului și al Canadei

TELEVIZIUNEA

Noi încă nu am simțit în toată gravitatea lui șocul uriaș al apariției televiziunii, care, într-un timp scurt, a reușit să pătrundă în aproape fiecare cămin. Puterile sale de convingere și de atracție s-au dovedit a fi de-a dreptul diabolice, dublate de o abilitate subtilă și teribilă de a corupe. Astăzi, preoții nu pot și nu trebuie să ignore fenomenul televiziunii, un fenomen de neegalat în cadrul influenței sale asupra sufletului omenesc. Fără exagerare, o campanie împotriva ei trebuie să fie preocuparea noastră imediată și fundamentală, deoarece zi de zi și clipă de clipă efectele sale se fac simțite în propriile noastre cămine. Puterea sa poate fi anihilată. Ceea ce trebuie să facem cu adevărat este să o vedem în perspectivă. Este, fără îndoială, o inovație strălucită și problema noastră de bază constă în faptul că acest conflict nu este de fapt cu ea, ci cu noi înșine, cu voința noastră din ce în ce mai slăbită. Pur și simplu nu avem puterea să ne rupem de extraordinara ei putere de seducție. "Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate îmi sunt de folos; toate îmi sunt îngăduite, dar nu mă voi lăsa biruit de ceva" (*I Cor*. 6, 12).

Haideți deci să privim televiziunea în mod obiectiv, să vedem binele și răul din ea, și abia atunci vom putea fi capabili să folosim aspectele sale pozitive și să le respingem pe cele negative.

În primul rând, nici o invenție, nici un mecanism sau un aparat electronic nu este rău în sine, nu există un lucru rău în sine pentru că răul există doar în voința celor care acționează în mod contrar voinței lui Dumnezeu. Asemenea fenomene, ca televiziunea, sunt mai degrabă manifestări ale Înțelepciunii divine pe care omul are privilegiul de a o descoperi în cadrul legilor naturii, în așa fel încât el poate cel mai bine și din toată inima să-I aducă laude și mulțumiri Creatorului. Dată fiind doar simpla cantitate de programe, ar fi o nebunie să spui că nici un strop de bine nu e produs de ea. Cel mai important bine – și probabil singurul bine cu adevărat realizat – este acesta: televiziunea i-a readus pe oameni acasă.

Întreaga perioadă cuprinsă între Primul Război Mondial și anii '50 a avut o caracteristică pusă în evidență de sociologi: tendința oamenilor "de a ieși", în căutare de stimulente. Oamenii probabil că au dormit acasă și chiar au mâncat acasă, dar "timpul liber" era petrecut în altă parte. Oamenii "ieșeau", atrași de evenimente sportive, filme, dans și o nesfârșită serie de "distracții". Rezultatele, în mod special pentru copii, au fost catastrofale. "Acasă" a devenit nu cu mult mai mult decât un dormitor și toate conotațiile anterioare ale cuvântului au fost pierdute. Fusese un loc unde copiii învățau pentru prima dată să înțeleagă lucrurile din jurul lor și să-și folosească imaginația, un loc unde proaspăt trezita imaginație anima cu dragoste formele fără viață din jurul ei și pentru prima dată învăța să viseze. Acum, însă, copiii erau aruncați pe străzi, complet nepregătiți pentru realitățile crude și amare pe care le întâlneau.

Și iată că deodată, pentru prima oară în aproape o jumătate de secol, oamenii veneau acasă, să privească la televizor. Televiziunea ispitea instinctele primare ale omului comun și aducea în sufrageria sa acele lucruri pe care el le căutase pe stradă. Deci nu are nici un rost să vorbim despre "moralitatea" schimbării care a avut loc, dar totuși schimbarea în sine dă o notă de optimism. În mijlocul nedemnității, corupției și tentației în care locuim acum, trebuie să ne agățăm de un pai și să sperăm că ne va ține pe linia de plutire.

Să admitem, deci, că televiziunea ne încurajează să stăm acasă și să încercăm să scoatem avantaje din acest fapt. Dacă am denigra-o direct, nu am găsi pe nimeni să ne asculte. Așa de mare este puterea cu care ne stăpânește! Să zicem că televiziunea poate să ne prezinte, clar și cuprinzător, problemele complexe cu care se confruntă știința, arta și tehnologia, și astfel să ne dezvolte cunoștințele și conștiința. Să zicem că ea ar putea eradica ignoranța. Chiar presupunând toate acestea, nu putem eluda influența sa distructivă asupra sufletului.

Televiziunea ne împiedică să citim. De ce să citim când putem, în același timp, auzi și vedea la televizor? De ce ne punem imaginația în funcțiune, cînd televiziunea poate face totul în locul nostru? Ni se înmână programele pe un platou, pregătit cu măiestrie și cu mult sos picant; ceea ce trebuie să facem noi este să mâncăm.

Televiziunea ne-a purtat la capătul pământului și în spațiu, ne-a dus pe fundul oceanului și în straturile pământului, în fabrici și în sălile de operație. Ne-a arătat nații și popoare pe care altfel nu le-am fi văzut niciodată. Și totuși, paradoxal, ne-a făcut să ne simțim leneși și apatici. Depozitul de informații audio-vizuale al televiziunii s-a dovedit a fi de o abundență nedigerabilă, care ne-a făcut indiferenți la lumea reală din jurul nostru. Când totul a fost spus și făcut, ea ne-a hrănit ignoranța.

Voi încerca să explic. În timp ce citim apare un proces psihologic extrem de complex. El implică întâi de toate și cel mai important, un efort de voință. Să alegi o carte și să o citești necesită un efort concentrat, în timp ce nici un fel de efort nu e necesar pentru a privi la televizor. Oricât de strălucitor ar fi autorul unei anume cărți, imaginația noastră își creează propriile sale imagini pe măsură ce citim. Ne creăm un univers propriu. De fapt, putem fi atrași de autorii noștri preferați exact pentru că participăm cu ei la misteriosul proces al creației.

Imaginația este doar un aspect al sufletului. Este sursa creativității și a explorării și este dezvoltată prin citit. Aceasta ne ajută să nu fim doar membri folositori ai societății, dar și persoane care iubesc viața. Televiziunea, însă, departe de a stimula imaginația, nici nu are nevoie de ea. Munca imaginației este desăvârșită de timpul în care un program e difuzat și ceea

ce ajungem să facem este să privim la produsul finit al imaginației altora, deseori străini nouă. Așa cum suntem privați de propria noastră imaginație, tot așa suntem privați și de sufletele noastre, iar puterea noastră creativă este paralizată.

Vedem creația lui Dumnezeu printr-un geam întunecat și uităm că "Cele nevăzute ale Lui se văd de la facerea lumii, înțelegându-se din făpturi" (*Rom*. 1, 20). Foarte subtil, televiziunea ne transformă în ceva material care menține o abilitate animală intrinsecă de a vedea, dar căreia îi lipsește orice privire spre interior – privirea sufletului. Suntem încurajați din ce în ce mai mult să privim, dar nu să vedem. Devenim ca idolii despre care Regele David, poetul și proorocul, a vorbit în psalmii săi: "Au guri, dar nu vorbesc; ochi au, dar nu văd. Au urechi, dar nu aud; nasuri au, dar nu simt mirosul. Au mâini, dar nu ating; picioare au, dar nu merg, nici nu scot vreo vorbă din gură așa este și oricine crede în ei". De vreme ce suntem capabili să privim și totuși nu vedem esența lucrurilor și mecanismele care le leagă, înseamnă că am devenit cu adevărat ignoranți.

Nici un părinte nu și-ar lua copilul într-un loc de o reputație îndoielnică. Dacă cineva ar sugera o plimbare prin mahalale, ar fi considerată o glumă proastă, un semn de instabilitate mentală sau de intoxicație. Și totuși, haideți să nu fim ipocriți, voi părinți din familii ortodoxe respectabile și onorabile! Bineînțeles că ați refuza invitația de a merge în mahalale, dar credeți că nu e nimic în a vă aduna în sufragerie și, cu un abia vizibil și aparent nevinovat semn din mână, să invitați cele mai joase forme ale societății umane în casele voastre, ai căror pereți sunt probabil chiar acoperiți de icoane! Sunteți pe punctul de a întâlni orice fel posibil de maniac, ucigaș și psihopat. Nici măcar nu vă veți clinti din loc, iar conștiința voastră va rămâne curată? Dar copiii voștri vor avea coșmaruri; vor deveni nervoși, iritabili și nesuferit de grosolani. Chiar și voi nu veți mai adormi atât de ușor ca înainte din cauza poverii chinuitoare a lucrurilor hidoase și imorale pe care le-ați văzut.

Toate acestea constituie o profanare a căminului vostru care, în cea mai bună înțelegere ortodoxă, este ca și biserica voastră. Apostolul Pavel a numit adeseori căminul creștin "biserica din casă" (*Rom*. 16, 5; *I Cor*. 16, 19; *Col*. 4,15). Profanați, de asemenea, sufletul vostru, precum și sufletele copiilor voștri, pentru că ochii și urechile voastre sunt instrumente ale sufletului vostru, iar imaginile pe care le vedeți, la fel ca și lucrurile pe care le auziți, intră în el. Imaginile sunt depozitate în subconștient ca fotografiile într-un album și ele pot profana adâncul inimii noastre. Ele ies din mintea tulburată în orice moment și în orice loc, în concordanță cu legi despre care nu știm nimic în prezent. Ele intervin în relațiile noastre cu alți oameni și ne iau bucuria vieții. Tocmai aceste lucruri au fost avute în vedere atunci când Biserica Ortodoxă a stabilit succint și fără echivoc: "Ochii tăi văd adevărul și ceea ce ochii zăresc influențează direct sufletul. Înțelepciunea ne spune că așa este. Prin urmare, păzește-ți inima mai înainte de orice altceva, pentru că acolo este izvorul vieții" (al 100-lea canon al celui de-al șaselea Sinod Ecumenic de la Constantinopol).

Ce glumă mefistofelică am devenit! Știind foarte bine că noi, ortodocșii, nu ne vom implica niciodată cu bună știință într-o adunare nelegiuită, diavolul ne-a întunecat complet puterea de judecată în așa măsură încât, cu propriii noștri bani cu greu câștigați, obținem un aparat electronic care ne duce la corupție, desfrâu și crimă, transformându-ne casa într-un azil de nebuni! Diavolul ne-a luat acel sentiment al demnității umane pe care profetul David l-a prețuit atât, încât în mod constant și fără oboseală L-a implorat pe Dumnezeu să nu-l lase pe diavol să facă din el obiect de batjocură.

De vreme ce e de netăgăduit faptul că vedem toată această depravare, devine important să reliefăm o altă consecință critică a acțiunilor noastre. În viața noastră de zi cu zi avem bariere practice, morale, psihologice și sociale așezate între noi și mesagerul răului. Dar impactul și exemplul de realism grosolan al televiziunii depășesc fără efort aceste bariere. Ne familiarizează cu apropierea de păcat, ca și cum ar fi făcut de noi și, în consecință, păcatul ajunge ușor la noi. Aceasta ar explica valul de crime îngrozitoare care au devenit ceva obișnuit în vremurile noastre și cu care sunt preocupate chiar și agențiile sociale, crime care nu pot fi prezise, "crime fără motiv". Un băiat, fără nici un motiv clar, își ucide părinții într-o dimineață. Un student își hărțuiește profesoara. Există nenumărate exemple în analele poliției, dar n-are rost să mai insist aici.

Ce mijloace de *rezistență* aș putea sugera (pentru că este clar că *trebuie să rezistăm*)? În primul rând, trebuie să cooperăm, atât păstorul, cât și turma, făcând din aceasta prioritatea noastră. Bineînțeles, cel mai bun și mai simplu lucru pe care l-am putea face este să ne vindem televizorul – și cu cât mai repede, cu atât mai bine. Mai bine zis: vinde-l și dă banii Bisericii, pentru ajutarea săracilor. Această primă sugestie este pentru acele suflete cinstite care deja au luat sabia, acei aleși al căror scop în viață este mântuirea. Mai bine de aceia care nu au achiziționat niciodată obiectul, care nu au avut niciodată nevoie de el. Oricum, înțeleg că pentru moment această primă sugestie poate părea prea aspră pentru majoritatea credincioșilor. Am fost captivați de televiziune și dorințele noastre au devenit atât de slabe, de neputincioase, încât puțini pot răspunde unei asemenea chemări. Dar nu vă înspăimântați: întotdeauna au fost puțini eroi și chiar mai puțini martiri

Aș vrea să amintesc încă o dată, pentru noi toți, creștinii, aspectele pozitive ale televiziunii, în mod special capacitatea ei de a ne ține acasă împreună. Am văzut cu toții, în diverse ocazii, familii care se adună seara, cu o demnitate și o decență aparente, în fața televizorului, în semiîntuneric. Lupta noastră împotriva efectelor nocive ale televiziunii nu trebuie să fie însă, sub acest pretext, mai puțin fermă. Trebuie să ne întărim voința și să stabilim un *modus operandi* clar în ceea ce privește folosirea acestei invenții. În primul rând, numai părinții sau un membru responsabil al familiei ar trebui să aibă voie să deschidă televizorul. În al doilea rând, trebuie să i se dea o aură de "fruct oprit" și copiilor să li se permită să se uite numai la ocazionalul film bun, doar ca o recompensă pentru rezultatele lor sau pentru bună purtare. Și este important ca după fiecare asemenea film să urmeze o discuție și niște concluzii personale, care să prevină eventualele sminteli.

Totul se cuvine văzut prin prisma Ortodoxiei și a învățăturii Sfinților Părinți. Cred că aceia care aleg să se opună cu fervoare influenței coruptive a televiziunii vor fi îndrumați de Domnul, Care le va sugera căile de a-l îndepărta pe diavol. În timpul tuturor posturilor ar putea fi stabilită drept regulă scoaterea televizorului din priză sau chiar îndepărtarea lui. Silința noastră va depinde, bineînțeles, de dorința noastră de mântuire, de smerenia noastră colectivă și de dragostea noastră față de Biserică.

În românește de
Amelia Orlandina Ivan

AMĂGIRI & DEZAMĂGIRI

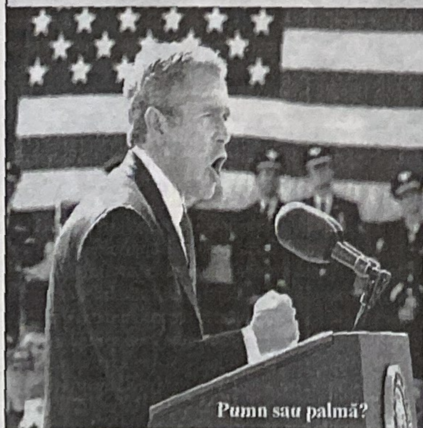
Marginalii la relațiile politice româno-americane (III)

(urmare din numărul trecut)

Problema care a umbrit, ca un adevărat blestem, istoria noastră modernă, începând cu proclamarea independenței și prelungindu-se până azi, a fost *problema evreiască*. La Congresul de la Berlin din 1878, conducătorii marilor puteri, Germania, Rusia, Anglia și Franța, întruniți pentru a stabili noul statut teritorial al Europei, după războiul ruso-româno-turc din 1877, au condiționat recunoașterea "neatârnării" de modificarea Articolului 7 din Constituția de la 1866. Articolul incriminat, prin care legiuitorii patrioți ai acelui timp căutau să protejeze identitatea și integritatea neamului românesc de primejdia invaziei evreiești din imperiile rus și austriac, suna astfel: "Numai străinii de rit creștin pot dobândi împământenirea". Deși se prezenta sub forma unei interdicții care îi lovea pe toți străinii de rit necreștin, dispoziția constituțională se făcea ecoul mentalității tradiționale, conform căreia elementul esențial al naționalității românului este credința creștină.

Reprezentanții României la acest conclav al marilor puteri au fost tratați cu dispreț și umiliți. "Brătianu și Kogălniceanu – scrie Nicolae Iorga în ampla sa lucrare *Geschichte des Rumänischen Volkes in Rahmen seiner Staatsbildungen* (Gotha, 1905) – trebuiau să ia parte numai ca informatori; puteau să prezinte dorințele și plângerile țării lor numai într-o singură ședință și apoi trebuiau să părăsească sala". În spatele ușilor închise, sub președinția "imparțială" a lui Bismarck, marile puteri au statornicit prin Articolul 44 al Tratatului semnat la 28 iulie 1878, că "naționalii tuturor puterilor, comercianți, sau alții, vor fi tratați, în România, fără deosebire de religie, pe picior de perfectă egalitate". Așadar recunoașterea era condiționată de modificarea Constituției în sensul dorit de evrei. Dependența financiară a "marilor puteri" de băncile evreiești își producea efectele!

Legea de modificare a Articolului 7, în sensul impus de Tratatul de la Berlin, a fost elaborată de oameni politici de o calitate esențial deosebită în comparație cu politicienii postdecembriști. În timp ce politicienii care conduc astăzi destinele României sunt, cu puține excepții, semidocți, indiferenți față de viitorul națiunii, dar greţoşi de slugarnici față de forțele care dețin supremația financiară în lume și controlează politica mondială, oamenii de stat care au semnat la 13 septembrie 1879 modificarea Constituției au fost într-o covârșitoare majoritate cărturari și aristocrați, care au pus mai presus de orice interesele neamului și țării. (Puneți față în față pe alde Ion Iliescu, Adrian Năstase, Petre Roman, Radu Vasile, Adrian Severin, Nicolae Văcăroiu, Teodor Meleșcanu, Traian Băsescu, Ion Diaconescu, Dinu Patriciu, Valeriu Stoica, Viorel Cataramă, Octavian Cosmâncă, Doru Tărăcilă, Matei Agathon, Viorel Hrebenciuc etc. etc. etc. cu statura intelectuală și morală a unor personalități ca Ion C. Brătianu, Mihail Kogălniceanu, Vasile Alecsandri, Ion Câmpineanu, Vasile Conta, Ion Ghica, D. A. Sturdza, Lascăr Catargiu, Vasile Boerescu, A. D. Holban, Al. Crețulescu, Al. Lahovari, Costache Epureanu etc. etc. etc., și trageți concluziile cuvenite!)

Pumn sau palmă?

Dacă legiuitorii timpului ar fi aplicat, în litera și în spiritul lui, Tratatul de la Berlin, consecința ar fi fost introducerea deodată, în masă, a unui numeros element străin în corpul națiunii române, cu consecințe nefaste în viitor. Pentru a se evita această nedorită situație, legea a inclus în prevederile ei o serie de dispoziții restrictive, care făceau naturalizarea mai grea decât era în trecut.

În primul aliniat al legii se proclama principiul că: "Deosebirea de credințe religioase și confesiuni nu constituie în România o piedică spre a dobândi drepturi politice și civile, și a le exercita". Apoi continua:

"I. Străinul, fără deosebire de religie, supus sau nesupus unei protecții străine, poate dobândi împământenirea cu condițiile următoare:

a) va adresa guvernului cererea de naturalizare, în care va arăta capitalul ce posedă, profesiunea sau meseria ce exercită, și voința de a-și stabili domiciliul în România;

b) va locui, în urma acestei cereri, zece ani în țară și va dovedi prin faptele sale că este folositoare ei.

II. Pot fi scutiți de stagiu:

a) acei care au adus în țară industrii, invențiuni utile sau talente distinse, sau care au fondat aci stabilimente mari de comerț și industrie;

b) acei care, fiind născuți și crescuți în România din părinți stabiliți în țară, nu s-au bucurat nici unii, nici alții vreodată de vreo protecție străină;

c) acei care au servit sub drapel în timpul războiului pentru independență și care vor fi naturalizați în mod colectiv, după propunerea guvernului, printr-o singură lege și fără alte formalități.

III. Naturalizarea nu se poate acorda decât prin lege și în mod individual".

Ca un act de recunoaștere a meritelor celor care au participat la Războiul de Independență, 883 de evrei care serviseră în război, sub drapel, au fost, în mod excepțional, admiși în bloc ca și cetățeni români cu drepturi depline.

Atitudinea demnă și curajoasă a opiniei publice românești și, îndeosebi, a făuritorilor Constituției de la 1866, dacă a adus un câștig mare țării, i-a dăunat, în schimb, foarte mult pe plan extern, asmuțind toată presa occidentală, subordonată intereselor evreiești, împotriva poporului român și a conducătorilor săi. În rândurile acestei prese evreii erau prezentați drept victime ale violențelor și fanatismului unui popor barbar, prefăcând astfel, în mod intenționat, o problemă de ordin strict economic și social într-una de persecuție religioasă. Fără a greși, se poate spune că după 1866 poporul român va fi ținut, ca urmare a propagandei iudaice, într-o stare de continuă tensiune în relațiile sale cu Occidentul. Un cât de mic și neînsemnat incident, în care una din părți era un evreu, avea darul să pună în mișcare evreimea de pretutindeni și să facă să zbârnâie telegraful peste tot întinsul globului!

După Congresul de la Berlin, "problema evreiască" a constituit un permanent mijloc de presiune asupra României, exercitată de Alianța Israelită Universală, înființată în 1860 de avocatul și omul politic francez Isaac Adolph Crémieux și de bancherul englez Moses Haim Montefiore, înnobilat de regina Angliei. Avându-l ca președinte de onoare pe Marele Rabin al Franței, Alianța avea ca obiectiv principal să obțină pentru evrei din toate țările egalitate deplină cu populațiile băștinașe (drepturi civile și politice). Dacă până la primul război mondial, în România, acest obiectiv nu a putut fi realizat din cauza fermității cu care toate guvernele succedate la cârma țării au respectat prevederile referitoare la "împământenire", așa cum fuseseră formulate în 1879, Conferința de Pace de la Paris a oferit organizațiilor internaționale evreiești prilejul de a-și impune punctul de vedere. De altfel, un prim pas împotriva intereselor vitale românești fusese deja făcut de guvernul Marghiloman prin Tratatul de Pace impus de Puterile Centrale, semnat la 7 mai 1918, dar neratificat de Regele Ferdinand. Pe lângă înrobitoarele condiții economice prevăzute în acest tratat, *Parlamentul a votat împământenirea în bloc a evreilor, precum și amnistia generală a dezertorilor și a trădătorilor de țară.*

Adevăratele sentimente nutrite de evrei față de populația românească au ieșit la iveală în teritoriul ocupat de inamic în urma înfrângerilor suferite de armata română în toamna anului 1916. Desigur au fost și mulți români, chiar prea mulți, care au pactizat cu ocupanții, dar evreii, fără excepție, după ce au dezertat din unitățile lor care se retrăgeau în Moldova, s-au pus cu trup și suflet la dispoziția germanilor. În *Istoria războiului pentru întregirea României*, Constantin Kirițescu face următoarele mențiuni în acest sens: "O parte din populația evreiască din teritoriul ocupat, neasimilată sufletește cu poporul român, s-a pus deodată în serviciul ocupantului, devenind instrumentul său de exploatare, de impilare și de batjocorire a populației băștinașe".

Dar "împământenirea globală" și "amnistia generală" oferite cu generozitate evreilor de germani nu au fost aplicate, deoarece cumpăna războiului s-a aplecat în favoarea aliaților noștri. La Conferința de Pace, însă, acolo unde România ar fi fost îndreptățită ca urmare a sacrificiilor în vieți omenești și în bunuri materiale, cu care contribuise la cauza aliaților, nu noi, ci evreii s-au bucurat de audiență și sprijin. Explicația acestei situații aparent paradoxale este ușor de găsit dacă aruncăm o privire indiscretă în culisele Conferinței. Personalitatea "numărul unu" a înaltului conclav era președintele Wilson, dar cei cărora le aparținea în exclusivitate puterea de decizie erau doi evrei cu o covârșitoare putere politică și financiară, nu numai în Statele Unite, ci în întreaga lume. Primul, "colonelul" Edward Mandel House, despre care Des Griffin scrie, în lucrarea sa *Wer regiert die Welt?* (*Cine stăpânește lumea?*), că "era bărbatul care arunca zarurile; el lua de fapt hotărârile; fără aprobarea lui nu se mișca nimic". Cel de-al doilea, bancherul Bernard Mannes Baruch, conducătorul departamentului pentru industria de război, omul despre care Des Griffin scrie că "în campaniile electorale din 1912 și 1916 și-a investit toată averea pentru ca Wilson să fie ales, după care însă și-a recuperat-o până la ultimul cent". Măsura influenței sale politice este dată de faptul că și-a păstrat rolul de consilier al următorilor trei președinți (Harding, Coolidge și Hoover), iar în administrația Roosevelt a fost sfetnicul de taină al acestuia.

O situație similară se întâlnea și în delegațiile celorlalte două membre ale Consiliului Suprem, Franța și Anglia. Consilierul de taină al lui Georges Clemenceau era Georges Mandel, pe numele său adevărat Jeroboam Rothschild. În cartea sa citată mai sus, Des Griffin îl caracterizează drept "un superpolitician într-o țară de politicieni". Celălalt personaj "greu" din Consiliul Suprem, prim-ministrul Angliei, David Lloyd George, îl avea alături de el pe Sir Philip Sasson, descendent în linie directă din Amschel Rothschild, membru al *Privy Council* (Consiliul Secret de Stat). La Conferința de Pace, Philip Sasson deținea funcția de secretar particular al lui Lloyd George și ca atare participa la toate ședințele secrete ale Consiliului. Vittorio Emanuele Orlando, prim-ministru al Italiei, făcea doar figurație, cuvântul său nefiind luat în seamă de ceilalți trei "colegi" din înaltul for.

Influența omniprezentă evreiască în cadrul Conferinței de Pace s-a manifestat pe față, constituind explicația pentru "regimul special" care i-a fost administrat, cu brutalitate, delegației țării noastre. Refuzul diplomaților americani de a recunoaște unirea Basarabiei, ca și dezaprobarea acțiunii României împotriva regimului lui Bela Kun au fost atitudini comandate de bancherii evrei din Statele Unite, care i-au sprijinit, fără rezerve, pe coreligionarii lor marxiști din Rusia, dar și din restul Europei. Coordonatorul acestei acțiuni de ajutorare a fost bancherul evreu Jacob Schiff, inițial agent al băncii Rothschild din Frankfurt, apoi președintele firmei bancare Kuhn, Loeb și Co. din New York. Cu acest sprijin, Leib Davidovici Bronstein – Troțki, figură centrală alături de Lenin în reușita revoluției bolșevice, a organizat o adevărată

(continuare în pag. 4)

Gabriel CONSTANTINESCU

AMĂGIRI & DEZAMĂGIRI

(urmare din pag. 3)

armată particulară, instruită pentru acţiuni de subversiune şi terorism într-o tabără aflată pe terenurile concernului Standard-Oil din New Jersey, proprietatea lui John D. Rockefeller. Însoţit de această bandă de revoluţionari, Troţki a părăsit portul New York, pe vasul Kristianiafjord, cu destinaţia Rusia. Dar nu numai atât. Conform declaraţiei lui John Schiff, nepotul lui Jacob Schiff, apărută în *New York Journal American* din 3 februarie 1949, la bordul vasului se mai aflau şi 20 de milioane de dolari-aur, o sumă imensă pentru timpul acela, cu care bancherul internaţional finanţa revoluţia bolşevică din Rusia. Şi acest sprijin a fost doar începutul!

Sosit la Paris, Ion I. C. Brătianu şi-a dat seama de atmosfera puternic poluată iudaic în care se desfăşurau lucrările Conferinţei de Pace şi s-a orientat asupra situaţiei. Dar iată cum relatează lucrurile Gheorghe I. Brătianu în *Acţiunea politică şi militară a României în 1919*: "Aproape simultan, printr-o neplăcută coincidenţă, întâmpinam primele dificultăţi în spinoasa chestiune a încetăţenirii Evreilor. La 12 Fevruarie, Brătianu comunica lui Pherechide, la Bucureşti, aceste impresii puţin favorabile: «Evreii de aci, sub influenţa sugestiilor şi a documentării primite din România, consideră decretul nostru de naturalizare ca neîndestulător. Ei obiectează îndeosebi că naturalizarea rămâne individuală, pentru că e supusă la prea multe amânări şi formalităţi complicate şi că impune pe deasupra dovada negativă a nesupuşeniei străine, ceea ce este opus tuturor principiilor juridice. În ce priveşte dezertorii, ei nu admit decăderea decât în virtutea naşterii lor pe pământul românesc. Această decădere nu s-ar putea aplica numai Evreilor, astfel că o amnistie ce ar acoperi faptele de dezertaţiune, ar trebui să folosească de asemenea Evreilor. Am avut lungi convorbiri în această privinţă cu Edouard de Rothschild şi cu Israël Lévy, marele rabin al Franţei. Ar fi bine să examinaţi această chestiune cu dorinţa de a izbuti, dacă situaţia politică o permite, căci aici ne găsim în faţa unor grave dificultăţi». Chestiunea evreiască, problemă internaţională prin definiţie, cu multiplele şi variatele ei legături, care îngreuiase atât de mult situaţia României Mici la Congresul de la Berlin, se aşeza acum din nou în calea noastră la Conferinţa de Pace din Paris".

Curând, temerile lui Ion I. C. Brătianu se vor adeveri. Prin "statutul minorităţilor" inclus în Tratatul cu Austria ni se impuneau condiţii inacceptabile pentru un stat suveran şi independent şi, faptul cel mai grav, prin preambulul la acest tratat era repusă în discuţie independenţa României, făcând ca recunoaşterea ei să depindă de îndeplinirea condiţiilor ce ne fuseseră impuse în urmă cu 50 de ani prin Tratatul de la Berlin. Delegaţia română s-a opus semnării Tratatului cu Austria şi, pentru a sublinia justeţea poziţiei intransigente a lui Ion I. C. Brătianu, este suficient să reproducem următorul pasaj din preambulul acestui document nedrept şi jignitor: "Având în vedere că, în Tratatul de la Berlin, independenţa Regatului României n-a fost recunoscută decât sub rezerva unor anumite condiţii; că, pe de altă parte, principalele Puteri aliate şi asociate doresc a recunoaşte fără condiţii independenţa Regatului României, atât asupra teritoriilor sale vechi, cât şi asupra noilor sale teritorii; că, în fine, România doreşte a da din propria sa voinţă chezăşii sigure de dreptate şi de libertate atât locuitorilor din vechiul regat al României, cât şi din teritoriile acum alipite, oricare ar fi neamul şi credinţa pe care o au – Puterile aliate şi asociate, semnatare ale Tratatului din Berlin de la 13 iulie 1878, luând în vedere îndatoririle ce guvernul român a primit pe temeiul tratatului de faţă, recunosc că România este desăvârşit dezrobită de condiţiile puse pentru recunoaşterea independenţei prin art. 44 din Tratatul de la Berlin".

"Textul propriu-zis al tratatului – scrie C. Kiriţescu în lucrarea citată mai sus – nu era mai prejos de preambul, întrucât voind să acorde o protecţie minorităţilor, ajungea la dispoziţii ce aveau caracter excesiv şi provocator. Recunoaşterea de la 1878 era făcută dependentă de acceptarea unor dispoziţii, ca de pildă aceea din articolul 11 al noului tratat, care suna astfel: «Evreii nu vor fi ţinuţi a face nici un act care ar fi o călcare a Sabbatului lor şi nu vor fi loviţi de nici o decădere dacă nu voiesc a merge în faţa tribunalelor ori a arăta gândul lor de a nu face sau lăsa să se facă alegeri, fie generale, fie locale într-o zi de Sâmbătă, nici o înscriere electorală nu trebuie făcută Sâmbăta»".

Comentând conţinutul acestui articol din Tratatul cu Austria, C. Kiriţescu remarcă în continuare: "Era evident că, sub formula largă a protecţiei minorităţilor, se readucea pe tapet chestiunea evreiască, care dăduse loc la atâtea discuţii în timpul Congresului de la Berlin, dar şi după aceea, mobilizând toată puterea de care evreii dispuneau în lumea finanţelor, politicii şi a presei din Occident. Dispoziţii excesive, ca aceea citată, însemnau însă o întrecere a măsurii".

Dar lucrurile nu se opresc aici. Prin articolul 60 al Tratatului cu Austria, marile puteri dobândesc dreptul de a interveni ori de câte ori socotesc necesar, prin tratate speciale, atât în problema minorităţilor, cât şi în problemele economice, tratate pe care România se obligă anticipat să le accepte. Acest articol, care de fapt anula suveranitatea României, suna astfel: "România consimte la inserţiunea într-un tratat cu principalele Puteri aliate şi asociate a unor dispoziţii pe care aceste puteri le vor socoti necesare pentru a ocroti interesele locuitorilor ce se deosebesc prin rasă, limbă sau religie de majoritatea populaţiei. România consimte, de asemenea, la inserţiunea într-un tratat cu principalele Puteri aliate şi asociate a unor dispoziţii pe care aceste Puteri le vor socoti necesare pentru a ocroti libertatea tranzitului şi a aplica un regim echivalent celorlalte naţiuni".

Şi din nou comentariul lui C. Kiriţescu: "Împotriva acestor reglementări, Brătianu s-a ridicat cu toată puterea. Ele însemnau o atingere a drepturilor României de stat suveran. România a fost înainte de război o ţară neatârnată şi nimic în atitudinea sa în timpul acestui război n-ar fi putut justifica o decădere a acestei independenţe politice. Ea nu merita situaţia ce se încerca a i se impune. Puterile aliate şi asociate au luptat între altele pentru a aşeza dreptul de egalitate al statelor mici şi mari; prin aceste dispoziţii însă se tinde a se crea clase deosebite în ceea ce priveşte suveranitatea statelor. (...) Intervenţia străină ar fi fost nu numai superfluă, dar ar fi primejduit opera de înfrăţire, care era scopul guvernului român, căci pe de o parte unele minorităţi s-ar fi crezut eliberate de orice sentiment de recunoştinţă faţă de statul român, iar pe de altă parte s-ar fi înfăptuit două categorii de cetăţeni în acelaşi stat: unii încrezători în solicitudinea statului, ceilalţi căutându-şi apărători în afară de graniţe. Era o umilire la care era supusă România, a doua zi după victoria împotriva duşmanului comun, la care constribuise şi ea cu atâtea jertfe, să se acorde un regim de privilegii cu totul speciale pentru una din minorităţi, drepturi mai mari decât acelea ce aparţineau celorlalţi cetăţeni români".

Criza relaţiilor dintre România şi Consiliul Suprem se accentuează când, la 23 august 1919, s-a primit la Bucureşti textul Tratatului Minorităţilor, constatându-se că, în ciuda protestelor delegaţiei române, toate dispoziţiile duşmănoase şi ofensatoare fuseseră menţinute. Totodată, în Occident se dezlănţuie o campanie calomnioasă la adresa României, în surprinzător contrast cu simpatia manifestată, îndeosebi în America, faţă de regimul bolşevic, proaspăt instalat în Rusia, ca şi faţă de regimul comunist instalat la "Budapest", aşa cum fusese denumită capitala Ungariei, ca urmare a faptului că întreg guvernul condus de Bela Kun era alcătuit din evrei.

La 10 septembrie, Tratatul cu Austria este iscălit la Saint-Germain *în absenţa delegaţiei române*. La 12 septembrie, Ion I. C. Brătianu prezintă Regelui Ferdinand demisia cabinetului său, motivată de faptul că Consiliul Suprem a nesocotit Tratatul de Alianţă încheiat în 1916 cu Antanta şi a impus României condiţii incompatibile cu demnitatea, independenţa şi interesele sale politice şi economice. Au loc alegeri, primele organizate după sistemul sufragiului universal, şi Regele Ferdinand încredinţează formarea guvernului fruntaşului politic ardelean Alexandru Vaida-Voevod. Noul şef de guvern s-a văzut nevoit, conform propriilor sale spuse, să facă "saltul în prăpastie" şi să accepte, cu nesemnificative îmbunătăţiri, clauzele Tratatului Minorităţilor, sub presiunile ultimatului trimis de Consiliul Suprem. La 9 decembrie, în Salonul Orologiului de la Ministerul de Externe din Paris, generalul Coandă semna, în numele României, Tratatul cu Austria şi Tratatul Minorităţilor. Prin semnarea acestor documente, România intra în "perioada interbelică", un răstimp cu ridicări şi căderi, ale căror efecte se resimt până în ziua de astăzi.

În încheiere, două evenimente, care aparţin istoriei. Primul este cuvântarea rostită de Ion I. C. Brătianu în memorabila şedinţă a Adunării Deputaţilor din 17 decembrie 1919, în care marele nostru om politic arăta Camerei şi Ţării temeiurile şi rosturile poziţiei sale în calitate de conducător al delegaţiei României la Conferinţa de Pace de la Paris:

"Cea mai bună definiţiune pe care am găsit-o, de ceea ce înseamnă o naţiune, este aceea a conştiinţei morale. O naţiune este o conştiinţă naţională. Cât valorează una, atât însemnează cealaltă.

Conştiinţa a ceea ce eşti şi hotărârea fermă de a fi este puterea cea dintâi a unui popor. Cum s-a manifestat el, astfel îşi aşează rolul şi rostul lui în mijlocul neamurilor...

Consiliul Suprem, cu hotărârile sale, este o instituţie vremelnică. Peste el, pe deasupra lor, stă interesul superior şi permanent al popoarelor civilizate, care vor ca în aceste ţinuturi ale lumii să se aşeze şi să se dezvolte un Stat puternic, puternic prin ceea ce reprezintă, puternic prin ceea ce este, puternic prin constituirea sa internă, puternic mai presus de toate prin conştiinţa pe care o are despre înalta lui misiune..."

Cuvinte la fel de actuale ca şi atunci când au fost rostite!

Cel de-al doilea fapt, neconsemnat în cărţile de istorie, dar care "va rămâne pururea de un patetism mai presus de orice cuvinte şi de orice comentarii", este relatat de I. G. Duca în volumul intitulat *Portrete şi amintiri*: "În ajunul intrării noastre în război, Brătianu s-a dus în deal la Florica să spovedească în faţa mormântului tatălui său tot zbuciumul de care sufletul său era cuprins în acele hotărâtoare momente, ca şi cum ar fi aşteptat de la umbra măreaţă a întemeietorului României Mici binecuvântarea supremă în sforţările sale de întregire a României Mari".

Oare la al cărui mormânt se va fi dus premierul Adrian Năstase să spovedească legământul făcut la Universitatea "John Hopkins" din Baltimore să înlăture toate statuile care mai există ale Mareşalului Ion Antonescu, să declare cele 33 de sinagogi monumente istorice, să includă cele 786 de cimitire evreieşti în patrimoniul naţional şi *să extermine* "antisemitismul" şi "naţionalismul" din societatea românească?! Şi ce strămoş, suflet de rob, va fi invocat Năstase când a semnat documentul prin care americanilor aflaţi pe teritoriul României li se acordă imunitate în faţa Curţii Penale Internaţionale, chiar dacă aceştia se fac vinovaţi de genocid sau crime contra umanităţii? "America – scrie editorialistul cotidianului *Adevărul* în articolul intitulat «Imunitate pentru crimă?» – nu ne vrea doar cu capul plecat. America ne pune în genunchi şi cu fruntea în ţărână". Iar ca să nu existe dubii în privinţa temeiurilor morale care au stat la baza "închinării" ţării în faţa Americii şi Poporului Ales, încheie cu cuvintele: "Cu justificată mândrie şi vie satisfacţie putem spune că *România este iarăşi prima la prostituţia politică*"!

(va urma)

Un (ex)terminator pentru liniştea altora...

Federalizarea Basarabiei – încă un pas spre prăpastie

După ce, pe parcursul a şase ani de conflict armat ruso-turc, pământul Principatelor Române fu călcat în lung şi-n lat "de oştiri nesfârşite rosieneşti", în nefasta zi de 16 mai 1812 delegaţii Înaltei Porţi semnară la Bucureşti actul de cesiune a Basarabiei. Aflată în completă derută şi ignorând cu desăvârşire intenţiile şi preparativele ce se vor materializa în campania din Rusia a lui Napoleon, diplomaţia otomană a cedat cu extremă uşurinţă ceea ce nu-i aparţinea Rusiei, care a înşfăcat cu lăcomie pământuri româneşti asupra cărora nu avea nici un drept.

"Prutul, de unde acest râu pătrunde în Moldova, până la vărsare în Dunăre, apoi din acest loc, malul stâng al acestui fluviu, până la Chilia şi la vărsarea sa în Marea Neagră va face hotarul între cele două împărăţii: Rusia şi Turcia". Aşa glăsuieşte prevederea cea mai nefericită din odiosul tratat de la a cărei încheiere s-au împlinit în această primăvară 190 de ani; cu excepţia perioadei interbelice, aproape două veacuri de întunecată înstrăinare, cu adânci şi sângerânde răni în sufletul şi memoria istorică a românilor.

Întregul teritoriu dintre Prut şi Nistru anexat de Rusia, devenit mai întâi "oblastie" şi apoi (1871) "gubernie", însuma 45.630 kmp, locuit, conform catagrafiei ţariste din 1817, de 482.630 suflete. După identitatea lor etnolingvistică, noii supuşi ai împărăţiei ţarilor se prezentau astfel: 419.240 români (86%); 30.000 ruteni (6,5%); 19.130 evrei (4,2%); 6.000 lipoveni (1,5%); 3.200 greci (0,7%); 2.650 armeni (0,6%); 1.205 bulgari (0,25%) şi tot atâţia găgăuzi (*cf.* I. Nistor, *Istoria Basarabiei*, Ed. Humanitas, Buc., 1991).

După mai bine de un veac de stăpânire rusească, printr-o politică de deznaţionalizare sistematică şi de schimbare a caracterului etnolingvistic şi cultural-spiritual al provinciei, fapt realizat prin colonizări şi dizlocări masive de populaţii, concomitent cu rusificarea forţată împlinită prin cele mai diverse metode şi căi, la 12 ani de la Marea Unire cifrele statisticii oficiale erau următoarele: totalul populaţiei Basarabiei era de 2.866.000 locuitori, din care români: 1.806.000 (63,02%); evrei: 183.000 (6,38%); ruso-ruteni: 569.000 (19,85%); bulgari: 140.000 (4,80%); turci: 23.000 (0,80%); germani: 81.000 (2,82%); alţi cetăţeni: 64.000 (2,23%).

Iar după încă o jumătate de veac de apartenenţă a Nord-Estului românesc la URSS şi a trecerii peste această parte de lume şi vatră românească a pârjolului şi a prigoanei comuniste, urmările au devenit şi mai dezastruoase. Distrugerea sistematică a elitelor, dizlocări de populaţie de o amploare fără precedent, deportările şi asasinatele în masă, reorganizări, redistribuiri şi rearondări teritoriale, cu modificări nu doar ale traseelor de frontiere, au avut drept consecinţă actuala stare de lucruri în spaţiile dintre Prut şi Nistru. "Independenta Republică Moldova" de astăzi se întinde de 33.800 kmp, pe care trăiesc 4.312.000 locuitori. *Fischer Weltalmanach 2000* oferă, cu privire la structura etnică, următoarele cifre: 64,5% moldoveni; 13,8% ucraineni; 13% ruşi; 3,5% găgăuzi; 2% bulgari; etc. Numai că nici întreg teritoriul şi nici toţi locuitorii săi nu se află sub controlul factorilor de putere de la Chişinău. De altfel, nu s-au aflat niciodată în tot răstimpul de după dezmembrarea Uniunii Sovietice. După datele furnizate de aceeaşi sursă, în cuprinsul "Republicii Moldova" mai fiinţează şi alte entităţi politico-statale: "Republica Nistreană", având 2.500 kmp şi cca 700.000 de locuitori, şi "Găgăuzia", cu 2.000 kmp şi cca 200.000 locuitori. Desfăşurarea evenimentelor ultimilor ani a dovedit realitatea tristă că "independenţa" Basarabiei a fost şi rămâne efectivă doar faţă de România.

Dacă în urmă cu peste un deceniu, înaintea colapsului sovietic, la răsărit de Prut se produceau evenimente dătătoare de speranţe (impunerea grafiei latine şi oficializarea limbii române, chiar dacă denominată tot "moldovenească"), iar dezmembrarea imperiului comunist ar fi putut însemna un pas decisiv înspre Reîntregirea românească (şi nu spre proclamarea unei iluzorii "independenţe moldave"), evenimentele ulterioare au dovedit că forţele antiromâneşti au capacitatea de a interveni decisiv înspre risipirea nădejdilor.

În prezent, "Republica Moldova" este un stat care nu-şi controlează nici teritoriul, nici frontierele. Are în schimb structuri politico-administrative de cea mai pură extracţie comunisto-bolşevică; ca nicăieri în Europa postcomunistă (unde la putere au mai rămas elemente ale vechilor regimuri, rebotezate însă "social-democrate"), aici puternicii zilei continuă să-şi spună şi să fie *comunişti*. După zece ani de la încheierea sângerosului război civil şi secesiunea nistreană, după nenumărate diversiuni antiromâneşti, concomitent cu tot mai evidenta revenire la "mama Rusia", dar în incapacitate de a se impune efectiv în interior, în conclucrare cu Rusia, Ucraina şi Organizaţia pentru Securitate şi Cooperare Europeană (OSCE), Chişinăul a aflat cheia rezolvării tuturor problemelor cu care se confruntă: *federalizarea*! Soluţie optimă, inclusiv pentru ceea ce, în mai noul limbaj al factorilor de putere basarabeni, se defineşte drept "reîntregirea moldovenească" (?!).

Fără existenţa unor condiţii minime şi obligatorii, între care cea dintâi este aceea a existenţei mai multor state care decid liber să se asocieze, având principalele instituţii, organe şi legi comune, dar conservându-şi organizarea statală proprie, federalizarea nu se poate concepe. Or, identitatea statală viabilă presupune un potenţial demografic, dar, mai ales, o autentică identitate întemeiată pe tradiţie istorică şi spiritual-culturală concretizată în valori recunoscute şi impuse în circuitul universal. De asemenea, este indispensabilă forţa economică în stare să susţină demersurile de orice natură în vederea afirmării potenţialului identitar şi înspre conlucrare cu ceilalţi membri ai preconizatei federaţii. Secesiunea ţinuturilor de pe Nistru şi "făcătura" pseudostatală "Republica Moldovenească Nistreană", ca şi "Găgăuz Ery", nu dispun de nici unul dintre elementele indispensabile statalităţii. Cu atât mai puţin ar putea fi vorba despre o autentică formaţiune autonomă bulgară.

Dar, din păcate, se pare că, pentru a pune definitiv capăt identităţii româneşti în Basarabia, autorităţile de la Bucureşti au convenit, complice şi tacit, ieşirea definitivă din schema statelor şi a instituţiilor internaţionale interesate. Rusia şi Ucraina, "state-mamă" pentru cele mai numeroase comunităţi slave din Basarabia (cca. 27% din totalul populaţiei), conlucrează fructuos cu OSCE, având acordul Chişinăului, la "reîntregirea Republicii Moldova prin federalizare"! Nici diplomaţia americană nu a rămas în afara "problemelor moldoveneşti", motiv pentru care nu a ezitat să intreprindă demersuri concrete prin contactarea, la Viena, în cursul acestei veri, a solilor Tiraspolului. De la discutarea "statutului R.M.Nistrene" la reuniunea din anii trecuţi, consumată la Istanbul (unde a mai fost reprezentată şi România!), s-a ajuns ca astăzi să se pună mai degrabă în cumpănă "statutul" Basarabiei în preconizata federaţie. Iar Bucureştiul tace în tot acest timp!

La o cât de cât atentă analiză a chestiunii, nu pot fi nesocotite răspunsurile potenţiale şi probabile la întrebări precum: Cine şi pe ce temei doreşte federalizarea? Cu ce garanţii se va înfăptui şi ce urmări va avea? Cum se va numi noua alcătuire, din ce unităţi administrativ-teritoriale se va compune şi care-i vor fi însemnele statale? Care va fi componenţa şi ce atribuţii vor avea organele supreme? Ce regim lingvistic va avea federaţia? Este compatibilă federalizarea cu ideea de integrare europeană? Dar dacă entităţile componente, din varii motive, vor dori la un moment dat secesiunea, cui li se vor ralia? Şi seria întrebărilor poate continua.

Dacă nu poate fi conturată nici o garanţie că "federalizarea Republicii Moldova" va fi un pas înspre rezolvarea "problemei nistrene" şi a celorlalte "autonomii" din Basarabia, este însă cât se poate de clar că adepţii reintegrării în spaţiul ex-sovietic sunt campionii federalizării şi ai antiromânismului. Dacă prin "federalizare" Basarabia se "nistrizează" nu-i nici o problemă. Întâmple-se orice, numai ideea de românism şi românitate să nu câştige teren! Şi apoi, în noul context, când diplomaţia dâmboviţeană este atât de "prinsă" cu demersurile în direcţie opusă, reorganizarea "R. Moldova" este tocmai oportună ca replică şi contrabalans la perspectiva aderării României la NATO.

De altfel, fidelii opţiunii răsăritene şi duşmanii declaraţi ai românităţii, fie ei de expresie şi identitate "moldovenească", slavă ori de altă natură, au în autorităţile de la Bucureşti cel mai util şi preţios aliat, care respectă cu scrupulozitate principiul (chiar dacă desuet!) al "neamestecului în treburile interne ale altor state" (fie ele şi "surori" cândva). Coborând şi ultima treaptă a slugărniciei, nu doar cu ochii plecaţi sau stând în genunchi, ci chiar pe brânci şi cu fruntea în ţărână, actualii diriguitori ai destinelor naţionale româneşti, preocupaţi doar de conservarea, inclusiv pentru "urmaşii urmaşilor lor", a privilegiilor dobândite de la înaintaşii comunişti, au lăsat pe seama Rusiei, Ucrainei, OSCE şi SUA rezolvarea gravelor probleme cu care se confruntă lumea românească de peste Prut. Până să devină România membru NATO, Rusia este de multă vreme partener privilegiat! Comentariile sunt de prisos.

Din păcate, majoritatea românească basarabeană se află în gravul şi periculosul impas al crizei identitare (oare nu cumva această criză bântuie întreaga lume românească?!), motiv pentru care succesul tuturor diversiunilor antiromâneşti este atât de bine asigurat. Este un adevăr axiomatic faptul că fără a fi purtătoarele unei moşteniri culturale autentice, fără conştiinţa identităţii, fiinţele umane rămân simple cantităţi – indivizi – ce compun gloatele şi nicidecum persoane alcătuitoare de puternice comunităţi inconfundabile, definite etno-lingvistic şi cultural-spiritual, capabile să-şi elaboreze un ideal şi să lupte pentru împlinirea lui.

Nu este deloc întâmplător faptul că Basarabia se înfăţişează în ultima vreme ca o provincie tot mai puţin românească şi din ce în ce mai mult o anexă a Rusiei. În problemele cu care se confruntă lumea basarabeană, fosta putere colonială îndeplineşte dublul rol de parte interesată şi de arbitru. Rusia are, la ora actuală, profund şi direct implicate în chestiunile ţinuturilor *româneşti dintre* Prut şi Nistru, forţe şi instituţii cu atribuţii politico-diplomatice şi militare, economice, culturale şi, nu în ultimul rând, spiritual-religioase. Cu toate vremelnicele insuccese ruseşti din Afganistan sau Cecenia, pe Nistru "eterna" Armată a 14-a rămâne neclintită, iar angajamentele privind retragerea ei nu mai au nici o relevanţă. Nu este un accident nici alegerea Chişinăului ca loc al ultimelor conclavuri ale marilor diriguitori ai componentelor "Comunităţii Statelor Independente" şi ale înaltelor feţe ale Bisericii Ortodoxe Ruse.

Puţină consolare poate să aducă recunoaşterea de către autorităţile de la Chişinău a Mitropoliei Basarabiei (doar ca urmare a unor îndelungi eforturi şi pe temeiul sentinţei pronunţate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului). Bine ar fi dacă românii ar urma îndemnul din primul vers al imnului naţional, iar ecourile lui ar răsuna în toate conştiinţele, "de la Nistru pân'la Tisa". Deocamdată, însă, statisticile ne aduc la cunoştinţă că aproape jumătate dintre români ignoră până şi acest imn...

Nicolae POP

✝ TRAIAN GUSAN (1925-2002)

Traian Gusan s-a născut în noiembrie 1925 în comuna Ludoş, jud. Sibiu, fiind al patrulea copil al unei familii de ţărani fruntaşi, tatăl său, Alexandru Gusan, făcând parte din "Garda Naţională" în 1918.

Primele patru clase le face în comuna sa natală, după care în 1937 se înscrie la Şcoala Normală "Andrei Şaguna" din Sibiu, pe care o termină în 1945. Între 1945 şi 1947 funcţionează ca învăţător în Ludoş. Neputându-se acomoda tendinţelor de comunizare şi ateizare a învăţământului, este nevoit să-l părăsească. Între 1947 şi 1949 urmează Academia Teologică "Andreiană" din Sibiu. Datorită convingerilor şi atitudinilor sale anticomuniste şi a legăturilor cu unii consăteni membri al Frăţiilor de Cruce, este arestat şi condamnat la 3 ani închisoare. Execută pedeapsa la închisorile Sibiu, Aiud, Jilava şi Canalul Dunăre-Marea Neagră, de unde se eliberează în anul 1952, cu domiciliu obligatoriu în comuna natală, unde lucrează în agricultură, alături de părinţii săi. În 1955, ridicându-i-se D.O., se stabileşte în Sibiu şi lucrează la Electromontaj şi Uzina Mecanică, iar în 1957 se căsătoreşte cu Maria Luca din aceeaşi comună, cu care va avea doi copii, un băiat şi o fată, în prezent amândoi ingineri. Pensionându-se în 1986, se retrage în comuna Ludoş, împreună cu soţia, practicând din nou agricultura.

După evenimentele din decembrie 1989, participă la toate acţiunile importante ale AFDPR, iar în 1994, datorită calităţilor şi caracterului său, este ales primar al comunei Ludoş şi satului Gusu, până în 1996. Terminându-i-se mandatul de primar, rămâne în continuare în comuna natală, până în anul 2001, când i se declanşează o boală suspectă. Nici în urma unei intervenţii chirurgicale nu-şi mai revine la normal. Se simte din ce în ce mai rău, iar o a doua intervenţie chirurgicală, în august 2002, îi grăbeşte sfârşitul, care a avut loc în noaptea de 28 august 2002, după ce în prealabil a fost împărtăşit, trecând la cele veşnice împăcat cu Dumnezeu, cu sine şi cu oamenii.

Pentru toate câte a pătimit, Dumnezeu să-l odihnească.

LA RÂPA ROBILOR, SUB CRUCILE ÎNGEMĂNATE ALE GOLGOTEI ROMÂNEŞTI

De ziua Înălţării Sfintei Cruci (14 septembrie), ca de fiecare dată în ultimii ani, a avut loc, la Mausoleul de la Aiud, întâlnirea comemorativă şi slujba de pomenire a celor săvârşiţi din viaţă după gratiile regimului comunist, mulţi îngropaţi fără cruce şi în gropi comune, în locul numit de localnici "Râpa Robilor", printre grajduri şi cocini. Au fost prezenţi, ca în fiecare an, foşti deţinuţi politici din diferite părţi ale ţării, dar şi grupuri de tineri militanţi naţionalişti, precum şi un important contingent monahal. Prezenţa a fost totuşi mai puţin numeroasă decât în alţi ani, atât pentru faptul că mulţi camarazi au trecut între timp la cele veşnice, iar pe alţii vârsta înaintată îi pune în imposibilitatea de a se mai deplasa, însă şi din pricina unui gest cel puţin necamaraderesc al filialei Braşov a A.F.D.P.R. (cu complicitatea d-lui Constantin Ticu Dumitrescu şi cu participarea propagandistică a Casei Regale). Faptul că oficialităţile politice sau elitele intelectuale postcomuniste (ca să nu mai vorbim de reprezentanţii mai mult sau mai puţin autentici ai Coroanei) nu au participat şi nu s-au sinchisit niciodată, în toţi aceşti ani, de actul pios de pomenire anuală de la Aiud nu ne-a surprins. Ne-a surprins însă faptul că chiar colegi ai noştri de suferinţă s-au pretat să organizeze ostentativ, chiar în ziua deja consacrată a pomenirii de la Aiud, o festivitate paralelă rupând brutal unitatea şi aşa destul de labilă a foştilor întemniţaţi politic şi complăcându-se să fie marionetele unui joc propagandistic regizat pe seama celor care nu mai pot protesta

Gabriel Constantinescu

✝ ARHIM. SOFIAN BOGHIU

Sâmbătă 14 septembrie, de sărbătoarea Înălţării Sfintei Cruci, pe când la Aiud se făcea pomenirea celor pieriţi în închisorile comuniste, la Bucureşti trecea la cele veşnice Arhimandritul Sofian Boghiu, stareţul Mănăstirii Antim şi unul dintre cei mai iscusiţi duhovnici ai Ortodoxiei româneşti contemporane.

Născut în anul 1912 în Basarabia (judeţul Bălţi), călugărit dincolo de Prut şi stabilit apoi în România, unde s-a refugiat din calea ocupantului sovietic, cu obştea monahală din care făcea parte, la Mănăstirea Căldăruşani, a urmat în ţară cursuri de Teologie şi Arte, iar în 1950 a devenit stareţ al Mănăstirii Antim, unde a fost unul dintre membrii de frunte ai vestitei grupări spirituale a Rugului Aprins. Arestat de autorităţile României bolşevizate, a fost deţinut politic între 1958 şi 1964, ani despre care (*cf.* Mihai Rădulescu, *Rugul Aprins*, Ed. Ramida, Bucureşti, 1993/1998, p. 119) făcuse următoarea mărturisire: "Dacă pot zice aşa, mie mi-a plăcut în închisoare. [...] Era bine acolo. Mult mai bine decât aici, în aşa-zisa noastră libertate. Te puteai concentra. [...] Nimic nu te distrăgea de la Dumnezeu. Pe când afară... câte probleme!" (a avut condamnare la 16 ani de muncă silnică!).

După ieşirea din închisoare, s-a ilustrat ca mare duhovnic şi pictor bisericesc, ducând mai departe duhul mărturisitor al Rugului Aprins şi întruchipând plenar forţa de rezistenţă a Ortodoxiei în faţa opresiunii satanice a unui regim la a cărui prăbuşire i-a fost dat să asiste după o viaţă de suferinţă şi luptă duhovnicească în numele lui Hristos.

A fost înmormântat în ziua de 16 septembrie 2002, la Mănăstirea Căldăruşani, unde el însuşi îşi hotărâse din vreme locul de îngropăciune.

Fie ca pilda lui să rodească în credinţa şi fapta noilor generaţii, pe care le-a cercetat cu dragoste şi răbdare, iar rugăciunile lui să netezească drumul spre înviere al mucenicitului neam românesc. **(R. C.)**

✝ DUMITRU GH. BORDEIANU

În ziua de 16 august ne-a părăsit camaradul Dumitru Bordeianu.

Născut la 15 august 1921 în comuna Drăguşeni, fostul judeţ Baia (în prezent Suceava), fiu de ţăran, urmează şcoala primară în satul natal, apoi clasele I şi a II-a de liceu la Fălticeni. De aici profesorul universitar Martiniuc din Iaşi îl trimite la liceul din Storojineţ, unde se încadrează în Frăţia de Cruce de acolo, găsindu-şi astfel "drumul în viaţă", cum îi plăcea să spună. După căderea Bucovinei de Nord, revine la Fălticeni, însă în martie 1941 este eliminat din şcoală, împreună cu alţi 7 elevi, pentru apartenenţa lor la Mişcarea Legionară. (Directorul liceului, care l-a eliminat, avea să moară îngheţat în lagărul de la Salcia, unde se afla deţinut pentru că fusese prefect de Baia) În octombrie este reprimit la liceul din Storojineţ, fapt care se mai petrecuse şi la alte şcoli din ţară, în urma numirii profesorului şi filosofului Ion Petrovici ca ministru al Învăţământului. În februarie 1942, însă, este încorporat înainte de termen la un batalion de asalt de pe lângă divizia a 7-a infanterie. În urma unor lupte din care au scăpat foarte puţini, este decorat cu ordinul "Bărbăţie şi credinţă". După sfârşitul războiului, termină liceul la Rădăuţi, apoi se înscrie la Facultatea de Medicină din Iaşi, dar pe 12 iunie 1948 este arestat şi condamnat la 15 ani "muncă silnică". După expirarea pedepsei, în iunie 1963, i se fixează domiciliu obligatoriu în Bărăgan. În 1964 este pus în libertate şi, în timpul unei scurte şederi în Bucureşti, se căsătoreşte. Reînmatricularea la Medicină nu i se admite, în schimb urmează cursurile Facultăţii de Ştiinţe Naturale şi Agricole, apoi Facultatea de Biologie Generală, devenind profesor până în 1983, când se pensionează. La 29 februarie 1989 se stabileşte în Australia, fără a renunţa la cetăţenia română. Trecut prin iadul cunoscut sub numele de "Experimentul Piteşti" sau "Fenomenul Piteşti", în Australia are răgazul şi condiţiile optime de a redacta de-acum faimoasele *Mărturisiri din mlaştina disperării* (carte ce a cunoscut mai multe ediţii, în străinătate şi în ţară, ultima la Editura Scara, în anul 2001).

Dumnezeu să-l odihnească în ceata drepţilor Săi.

Traian Popescu

Arhiepiscopia Iaşilor
Mănăstirea Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavriil
Petru-Vodă, com. Poiana Teiului,
5671 – Jud. Neamţ

APEL DUHOVNICESC

Iubiţi fraţi întru Hristos,

Acum, când mausoleul de la Aiud a devenit, de doi ani încoace, prin binecuvântarea Înalt Prea Sfinţiei Sale Bartolomeu Anania, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului şi Clujului, altar sfinţit de rugăciune pentru odihna şi pomenirea celor ce s-au săvârşit atât între zidurile cruntei închisori, cât şi în marea închisoare care ajunsese România sub comunism, îndurând cu credinţă în Dumnezeu şi demnitate chinurile la care au fost supuşi de criminala orânduire comunistă, un grup de foşti deţinuţi politici s-a constituit, cum am mai anunţat, într-un comitet de iniţiativă având drept scop strângerea de fonduri pentru ridicarea, alături de mausoleu, a unei case parohiale (care ar putea deveni, în perspectivă, nucleul unui viitor lăcaş mănăstiresc). În această casă, cu binecuvântarea noastră, vor locui zi de zi, după rânduiala călugărească, câţiva tineri călugări ai sfintei noastre mănăstiri, care se vor îngriji de mausoleu şi de mormintele de la Râpa Robilor, slujind zilnic slujbele şi rugăciunile de pomenire a celor ce şi-au dat viaţa pentru Hristos şi neamul românesc. Comitetul apelează la toţi foştii deţinuţi politici aflaţi încă în viaţă să îşi aducă aminte de zilele în care au suferit pentru Dumnezeu şi pentru neam, precum şi de cei lângă care au răbdat viforul acelor vremi şi pe care Mântuitorul nostru Iisus Hristos i-a chemat la El încă de pe atunci (iar până astăzi nu au nici mormânt, nici cruce la căpătâi), ca din mult-puţinul de care se pot dispensa să contribuie la împlinirea acestei iniţiative. Ne vom alătura astfel iarăşi sufletelor prietenilor noştri adormiţi în Domnul în acele vremi şi ne vom bucura şi aici, şi dincolo, lângă ei, de rugăciunile lor şi de slujbele de pomenire ale Bisericii. Prin jertfa noastră modestă ne vom găsi sălaş lângă cei pe care i-am iubit, în casa Părintelui ceresc.

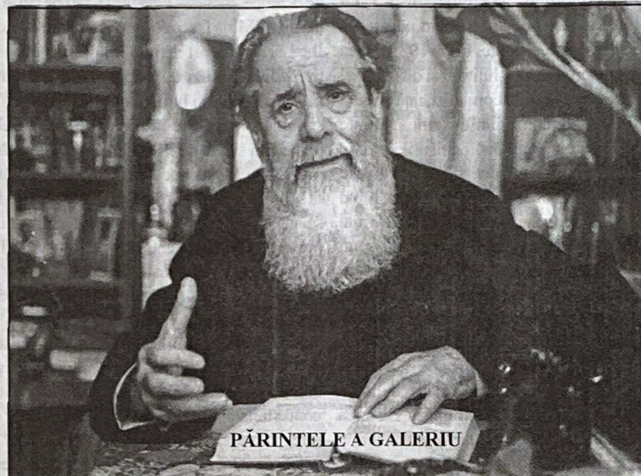
Bine este a fi fraţii împreună, scrie David proorocul; ni se cuvine şi nouă a fi împreună iarăşi, acum când zilele noastre s-au scurtat şi rămânem tot mai puţini şi mai singuri. Prin jertfa pe care o facem ne vom pregăti sufletele de viaţa cea veşnică. Sumele şi celelalte ajutoare pe care veţi găsi de cuviinţă să le trimiteţi le va strânge şi le va administra mănăstirea noastră, pentru bunul mers al lucrărilor de construcţie de la Aiud. Aşteptăm deci, în continuare, pe adresa mănăstirii, jertfa şi dragostea fraţilor voastre, la care vom adauga şi noi cât ne stă în putere.

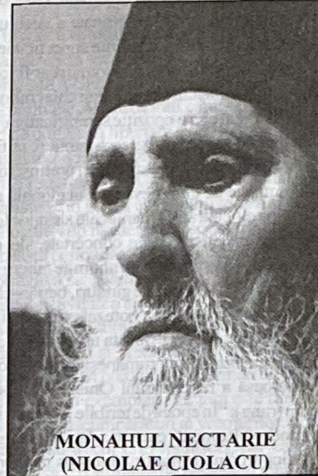
Fie ca iubitorul de oameni Dumnezeu să binecuvânteze gândul cel bun al fiecăruia dintre noi.

Stareţ,
Protosinghel Iustin Pârvu

MĂRTURISITORI AI ORTODOXIEI ÎN ROMÂNIA POSTBELICĂ

ARSENIE BOCA - tânăr

PĂRINTELE A GALERIU

MONAHUL NECTARIE (NICOLAE CIOLACU)

Între cele două războaie mondiale, într-o epocă de renaştere duhovnicească şi culturală a Ortodoxiei româneşti, dar şi de consolidare instituţională a Bisericii naţionale, părintele profesor Niculae M. Popescu a avut ideea nouă şi generoasă de a închina o carte acelor slujitori ai altarului a căror memorie este îndeobşte înghiţită de anonimatul istoriei: nu sfinţi, nu arhierei, nu cărturari, ci ostenitori simpli şi oneşti de zi cu zi, trăitori în lume şi purtînd crucile ei laolaltă cu turma pestriţă a credincioşilor de rînd. Preoţii de mir, mai ales în mediul tradiţional, au fost "căprarii" de nădejde ai "oştirii" creştine, îndrumătorii imediaţi ai turmei, împărtăşindu-i organic durerile şi bucuriile, grijile şi năzuinţele, ba chiar portul şi vorba. "Au fost vremuri cînd au lipsit vlădici din scaunele lor, cînd de sinoade, de consistorii şi de protopopi nu era vorba, cînd şcoli de preoţie nu se pomeneau. Dar n-au fost niciodată vremuri în care, de cînd se ţine minte, satul să nu-şi aibă preotul lui", observă autorul în cuvîntul său înainte. Cartea s-a născut, mărturiseşte el, din încredinţarea "că stepena preoţiei este veche şi neîntreruptă în Biserica noastră şi că viaţa sufletească a poporului nostru sătesc este rodul frămîntării de veacuri a preotului de mir". Galeria de portrete adunate în ea[1], scrise cu căldură mărturisitoare ("în duhul curat al bătrînilor") şi exigenţă documentară ("întemeindu-mă pe acte sigure şi pe spuse vrednice de crezare"), se constituie într-o pildă istorică de vrednicie slujitoare ("crezut-am o datorie să înfăţoşez fraţilor preoţi de azi vieţi ale părinţilor şi bunicilor lor"), dar şi într-o pledoarie pentru apărarea temeiurilor ţărăneşti ale vieţii naţionale, pe atunci încă vii şi creatoare ("că nu de dragul unor nebuloase teorii sociale vom rupe cu tradiţia satului, care este ţăria noastră").

Citind astăzi mărturisirea de credinţă a autorului, nu putem să nu observăm, fără a diminua meritele întreprinderii sale, că între timp lucrurile s-au schimbat destul de mult, fie că ne place, fie că nu, contextul pastoral devenind infinit mai complex, în raport fatal cu dinamica accelerată şi cu provocările tot mai insidioase ale lumii contemporane[2]. Autorul nu agrea această "schimbare de paradigmă" (pe atunci încă blîndă), dar nici n-o ignora ("viaţa tot mai complicată a neamului nostru"). După mutaţiile sociale şi de mentalitate ale lungii perioade comuniste, precum şi în contextul presiunilor noii civilizaţii democratice postcomuniste, este limpede că azi viaţa rurală, oricîtă nostalgie ar mai trezi în sufletele unora, nu mai reprezintă nici pe departe "ţăria noastră"; ne aflăm într-o altă paradigmă istorică şi mentală, căreia trebuie să-i răspundem realist, păstrînd principiile eterne ("Iisus Hristos, ieri şi azi şi în veci, este acelaşi" – *Evrei* 13, 8), dar înnoind formele (limbaj, metode, strategii), cu curăţie de "porumbel" şi cu înţelepciune de "şarpe". Pildele de dăruire şi vrednicie ale trecutului nu rămîn mai puţin memorabile şi relevante: se cuvine să ne străduim, în contextul lumii noastre, să ardem pentru Hristos şi să ne împlinim datoriile sfinte aşa cum şi înaintaşii noştri au făcut-o în contextul lumii lor. Cît despre acest fenomen galopant al "deruralizării" sau "urbanizării", ireversibil la toate nivelurile şi nu lipsit de primejdii inerente, el nu trebuie să ne îngrijoreze şi să ne sperie mai mult decît este cazul. E poate bine să ne reamintim, în această privinţă, că la originile sale creştinismul a înflorit în mediul urban şi că termenul de păgîn provine din *paganus*, locuitorul de la sat (*pagus*), unde creştinismul n-a izbîndit decît ulterior, îmbrăcînd uneori forme specifice, superstiţioase sau păgînizante. Ruralitatea nu-i deci o virtute în sine, iar "urbanitatea" nu-i nicidecum ceva impropriu vieţii întru Hristos[3].

Asumîndu-şi retipărirea acestei cărţi la 60 de ani de la apariţia ei, editorii au simţit nevoia unei completări care să dea seama de starea lucrurilor în tot acest răstimp, aducînd astfel materia cărţii mai aproape de sensibilitatea, problematica şi experienţa cititorului de azi. S-a propus mai întîi includerea, în *addenda*, a 5-6 cazuri ilustre de "preoţi de mir adormiţi întru Domnul" în ultima jumătate de veac (Toma Chiricuţă, Ilie Lăcătuşu, Constantin Voicescu etc.), dar s-a conchis, pe bună dreptate, că o astfel de selecţie minimală şi subiectivă ar fi nedreptăţit memoria multor altora, mai ales în condiţiile în care clerul românesc a fost încercat în aceste vremuri mai mult decît în toată istoria lui, în ipostaze numeroase şi complexe, anevoie de ierarhizat. Chiar urmînd modelul succint al prezentărilor lui Niculae M. Popescu şi rezumînd cuprinsul la doar cîteva zeci de cazuri exponenţiale, ar fi nevoie de un volum de cel puţin aceleaşi dimensiuni, a cărui elaborare ar putea să dureze ani întregi. Poate că se va găsi cineva care să-l realizeze în cele din urmă, cu un condei la fel de bun şi cu o documentaţie la fel de serioasă. Pînă atunci, editorii au găsit de cuviinţă să ofere, ca pe o mărturie esenţială, dar şi ca pe o provocare a conştiinţei contemporane, cartea din 1942, căreia i s-au adăugat totuşi o prezentare a personalităţii pe nedrept uitate a autorului (m. 1963), precum şi această postfaţă care-şi propune doar o schiţă foarte generală a grelelor încercări prin care au trecut slujitorii Bisericii (de la preoţii de parohie şi pînă la feţele arhiereşti) în România postbelică, îndeosebi pe fondul prigoanei comuniste. Se va vedea astfel că, în ciuda unui număr de slăbiciuni omeneşti care s-au făcut simţite sub tăvălugul vremurilor, a existat o linie de continuitate a vredniciei slujitoare, împinse nu o dată pînă la martiraj[4]. Nici în cele mai vitrege momente n-au lipsit slujitorii exemplari, dintre care mulţi sînt încă vii în memoria credincioşilor, iar unii ar merita poate fie număraţi cu sfinţii[5].

(continuare în pp. 8-10)

---

[1] Pornind din preajma anului 300 ("daco-romanul" Montanus Presbiterul din Singidunum) şi mergînd pînă în contemporaneitatea autorului (ultimul preot evocat, Vasile Constandinescu, de la Biserica Negustori din Bucureşti, a trecut la Domnul în 1935).

[2] Alt mediu de viaţă, alt lexic fundamental, alt nivel de cultură, altă bază informaţională, alt sistem de prejudecăţi, alte orizonturi de aşteptare etc.

[3] "Deşi Iisus Hristos s-a născut într-o iesle, religia pe care a întemeiat-o a primit dintru început un apăsat caracter *urban*. Recunosc existenţa legitimă a unui creştinism «cosmic», adaptat realităţilor rurale. Dar această recunoaştere nu-mi creează senzaţia că a fi creştin la oraş, în pragul celui de-al III-lea mileniu, e totuna cu a perpetua o mentalitate arhaică. Iată de ce eseurile mele pledează pentru ceea ce numesc *urbanitatea credinţei*" (Teodor Baconsky, *Ispita binelui. Eseuri despre ubanitatea credinţei*, Editura Anastasia, Bucureşti, 1999, pp. 7-8).

[4] În *Puncte cardinale* (anul XI, nr. 9/129, septembrie 2001, p. 16), într-un articol intitulat semnificativ "Biserica pusă la zid", s-a publicat o listă (incompletă) cu peste 30 de preoţi ortodocşi din România *ucişi* de comunişti (de la înalţi ierarhi la monahi de rînd şi de la profesori universitari la simpli preoţi de ţară). Reţinem aici cîteva dintre numele mai cunoscute: Irineu Mihălcescu, Nicolae Popoviciu, Ioan Lupaş, Sandu Tudor, Ilie Imbrescu, Ilarion V. Felea. Cei mai mulţi dintre ei au făcut parte (sau au fost suspectaţi a fi făcut parte) fie din Mişcarea Legionară, fie din gruparea spirituală a Rugului Aprins. Pentru aceasta din urmă, ai cărei membri au fost aproape toţi arestaţi, iar cîţiva ucişi, şi despre care în ultimii ani s-a adunat o bibliografie considerabilă, *cf.* măcar Mihai Rădulescu, *Rugul aprins*, Editura Ramida, Bucureşti, 1993 (reed. 1998), şi André Scrima, *Timpul Rugului aprins. Maestrul spiritual în tradiţia răsăriteană*, Editura Humanitas, Colecţia "Terra Lucida", Bucureşti, 1996 (mai ales partea a II-a).

[5] Ca să ne rezumăm la un singur exemplu mai notoriu, în ultimii ani s-a discutat mult în jurul vrednicului de pomenire părinte Ilie Lăcătuşu (1909-1983), vîlcean de origine, absolvent al Seminarului Teologic "Sfîntul Nicolae" din Rîmnicu-Vîlcea şi al Facultăţii de Teologie din Bucureşti, hirotonit în 1934, preot paroh la Osica de Jos-Olt, Buiceşti-Mehedinţi, Serseniţa-Rabniţa (Transnistria, 1942-43, trimis de Misiunea Ortodoxă Română), Gărdeşti-Teleorman şi Cucuruzu-Giurgiu, deţinut politic în temniţele comuniste între 1952-1954 şi 1959-1964, pensionat şi stabilit la Bucureşti în 1978. "În primăvara anului 1983, înrăutăţindu-se starea sănătăţii sale, a comunicat familiei că, dacă va trece de ziua de 22 iulie, va mai vieţui încă doi ani. Ziua de 22 iulie aflîndu-l pe patul de spital, a fost numărat însă în «ceata aleşilor părinţi». Cu cîteva zile mai înainte, a împărtăşit însă familiei dorinţa sa ca, dacă presbitera Ecaterina Lăcătuşu [n. Popescu, învăţătoare, cu care se căsătorise în 1931] se va săvîrşi la 15 ani după dînsul, trupul acesteia să fie depus în aceeaşi criptă a cavoului familiei. [...] Şi iată că, împlinindu-se cei 15 ani de la stingerea candelei vieţii părintelui Ilie, în ziua de 27 septembrie 1998 presbitera Ecaterina Lăcătuşu s-a săvîrşit [...] În ziua de 29 septembrie 1998, urmînd să aibă loc prohodirea şi înmormîntarea presbiterei, procedîndu-se la scoaterea părintelui Ilie din cripta în care fusese depus cu 15 ani în urmă, a fost găsit *întreg, neatins de nici o stricăciune, frumos mirositor, uşor, avînd un zîmbet întipărit pe chip,*

(urmare din pag. 7)

Un gen imund de propagandă antiortodoxă (și pînă la urmă – cu sau fără voie – antinațională), provenind din anumite medii de secesiune confesională (îndeosebi greco-catolicii) sau intelectuală (îndeosebi așa-numiții "postmoderniști"), cu contribuția unei părți însemnate a vechiului exil românesc, a reușit, din păcate, să acrediteze în multe conștiințe superficiale sau neavizate, mai ales după 1989, ideea fixă că Biserica Ortodoxă Română ar fi fost, prin aproape toți slujitorii și diriguitorii ei, o simplă unealtă obedientă și chiar monstruoasă a regimului comunist, față de care n-ar fi schițat nici o opoziție semnificativă, în timp ce alte confesiuni creștine, în frunte cu romano-catolicii și greco-catolicii, ar fi rezistat eroic, umplînd închisorile și dînd cohorte de martiri. Există chiar (pretinși) ortodocși care se cred onești în a recunoaște cu jumătate de gură nevrednicia globală a Bisericii lor în contextul comunist, luînd de bune elucubrațiile maniacale ale unor Ion Zubașcu sau Sergiu Grossu, ca să nu mai vorbesc de mistificările concertate ale greco-catolicilor (inabil – ca să nu spun sinucigaș – susținute și de anumite tabere politice, cum a fost la un moment dat cazul țărăniștilor). M-a pus pe gînduri, bunăoară, altercația pe care am avut-o relativ recent cu un prieten apropiat, botezat ortodox și declarat "om de dreapta", care dezvoltase (într-un eseu pe care pînă la urmă a avut decența de a nu-l publica) o întreagă critică internă a Ortodoxiei românești contemporane, bazîndu-se pe o afirmație radicală și veninoasă a nefericitului Onisifor Ghibu (altminteri personalitate intelectuală de prim rang): "În epoca de teribile încercări inaugurată de ocupația comunistă, Biserica Ortodoxă Română, care nu a dat în întreagă această epocă nici un singur luptător eroic și nici un singur martir, ci a scos la suprafață numai profitori și trădători, îngrijați să se salveze numai pe ei înșiși, gata spre «slava lui Stalin» afișată chiar în localul așa-zisului Sfânt Sinod al patriarhului roșu Justinian, Biserica Ortodoxă Română, ca organizație, s-a dovedit cea mai slabă și mai meschină dintre toate Bisericile din cuprinsul țării, abandonând aproape toate pozițiile sale de onoare de până aci și împărțindu-și activitatea între servilismul odios față de regimul comunist și între un ritualism sterp, care, în ultimă analiză, nu este decât un pseudo-creștinism" (Onisifor Ghibu, *Chemare la judecata istoriei*, Editura Albatros, București, 1992, p. 186). În fața unei asemenea probe de rea-credință (memorialistul resentimentar) și de credulitate amnezică (prietenul meu) îți trebuie multă stăpînire de sine... L-am întrebat pe prietenul cu pricina dacă nu cumva s-ar fi cuvenit ca ziarist – nu evreu, nu mason, nu comunist, nu greco-catolic, nu sectant, ci român ortodox și "de dreapta"! – să aibă principialitatea ca mai înainte de a colporta asemenea abjecții să încerce un minimum de informare profesională, iar nu să se lase furat de inflația "zvonisticii" curente. Dar, dincolo de orice demers documentar, să nu fi auzit el, om citit și umblat, nici măcar de cazurile de mucenicie ortodoxă anticomunistă de care a auzit mai toată lumea: de otrăvirea arhiereului Irineu Mihălcescu, de moartea în temniță a poetului-călugăr Sandu Tudor (ieroschimonahul Daniil) sau a Maicii Mihaela de la Vladimirești (comunitatea de monahii cea mai crunt încercată), de anii grei de închisoare ai unor mari duhovnici ca Arsenie Boca (sprijinitor, între altele, al legendarei rezistențe armate anticomuniste din Munții Făgărașului[6]), Sofian Boghiu[7], Arsenie Papacioc[8], Ilie Cleopa[9] sau Iustin Pârvu[10], ai marelui teolog Dumitru Stăniloae sau ai viitorului arhiepiscop Bartolomeu Valeriu Anania, de cazul părintelui Calciu (21 de ani de detenție, inclusiv Piteștiul!), sau de cel al lui N. Steinhardt (botezat în închisoare de părintele Mina Dobzeu, apoi călugărit la începutul anilor '80), sau de cel al preotului Ilie Lăcătușu, fost deținut politic, descoperit nu demult cu moaștele întregi și bine-mirositoare? Auzise, desigur, dar "nu se gîndise"! Acum, "gîndindu-se", și-a amintit că știa că "până și blîndul părinte Galeriu a făcut vreun an de pușcărie"[11]... Or, chiar și numai prin aceste cîteva nume și ar fi trebuit să se sesize, lucid și onest, împotriva minciunii sfruntate a lui Onisifor Ghibu că Biserica Ortodoxă Română "nu a dat în întreagă această epocă nici un singur luptător eroic și nici un singur martir, ci a scos la suprafață numai profitori și trădători, îngrijați să se salveze numai pe ei înșiși"! Ce se întîmplă oare, sub presiunea unui anumit tip nou de manipulare ideologică, importat din Occident, cu "luciditatea" și "onestitatea" atîtora dintre intelectualii noștri (și, în ultimă instanță, cu *bunul simț* românesc)?!

Să vedem însă ce spun datele statistice efective, atîtea cîte s-au putut inventaria deocamdată. Prietenului meu îi stătea la îndemînă, încă din 1998, cu răceala și precizia documentului pur, dicționarul statistic intitulat *Biserica întemnițată. România: 1944-1989*, alcătuit de Paul Caravia[12], Virgiliu Constantinescu și Flori Stănescu (și apărut sub egida Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului, fără limitări confesionale, ceea ce dă posibilitatea unor comparații foarte relevante), unde se află înregistrate 2544 de persoane, între care 2398 de **preoți (ortodocși – 1725**; greco-catolici – 226; romano-catolici – 165; protestanți și neoprotestanți – 90; de alte religii – 36). Deși neincluși în corpul dicționarului, sînt menționați în studiul introductiv și **31 de ierarhi ortodocși scoși din scaun** (sechestrați sau exilați, unii morți în împrejurări pe cît de obscure, pe atît de suspecte, ca Irineu Mihălcescu sau Nicolae Popoviciu), peste 1500 de cazuri de personal ecleziastic epurat, precum și 60 de monahi despre care se știe cu certitudine că au sprijinit mișcarea națională de rezistență. Un caz aparte este cel al deținuților politici preoțiți după ieșirea din închisoare, printre care aflăm nume ilustre: N. Steinhardt, Constantin Voicescu, Gheorghe Calciu-Dumitreasa (acesta din urmă rearestat în 1979, pentru protestul său

☛

aidoma celui care i-a luminat – ca o bucurie cerească – toată viața, după cum se poate vedea și în prezent" (Vasile Manea, *Preoți ortodocși în închisorile comuniste* [documentar alcătuit sub formă de dicționar, cu informații în cele mai multe cazuri extrem de sumare], ed. a II-a revăzută și adăugită, Editura Patmos, f. a. [2001], f. l., pp. 148-151).

[6] Pentru odiseea anticomunistă făgărășeană, inclusiv pentru diferitele implicări preoțești sau călugărești, *cf.* Ion Gavrilă Ogoranu, *Brazii se frîng, dar nu se îndoiesc. Rezistența anticomunistă în Munții Făgărașului*, 3 vols. (ultimul în colab. cu Lucia Baki Nicoară), Editura Marineasa, Timișoara, 1993-1999.

[7] De la care Mihai Rădulescu (*op. cit.*, p. 119) a reținut următoarea șocantă mărturie: "Dacă pot zice așa, mie mi-a plăcut în închisoare. [...] Era bine acolo. Mult mai bine decît aici, în așa-zisa noastră libertate. Te puteai concentra. [...] Nimic nu te distrăgea de la Dumnezeu. Pe cînd afară cîte probleme! " (a avut condamnare la 16 ani de muncă silnică!).

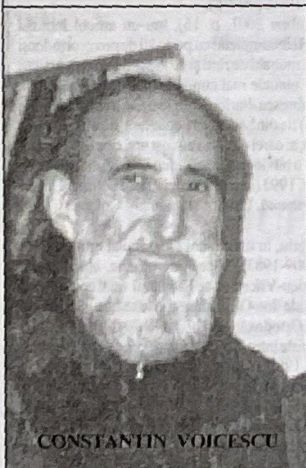
[8] Marcel Petrișor relatează (în volumul memorialistic *La capăt de drum*, Institutul European, Iași, 1997), că, la eliberarea deținuților din Aiud, un gardian ar fi exclamat despre "Starețul P.[apacioc]", petrecîndu-l cu privirea : "Iese «sfințenia» pe poartă!".

[9] Care în 1948 era închis la Aiud (*cf.* Vasile Manea, *op. cit.*, p. 78).

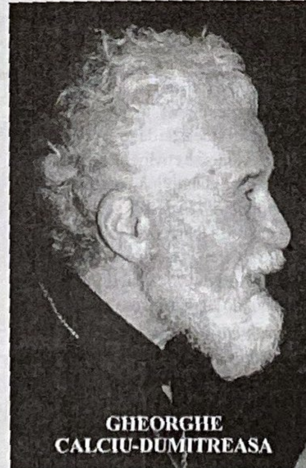
[10] Dan Lucinescu (*Jertfa*, Editura Fides, Iași, 1997, p. 90), care l-a întîlnit în detenție, își amintește "chipul de icoană bizantină al tînărului preot călugăr Pârvu Iustin" (acum protosul Mănăstirii Petru-Vodă).

[11] De la Biserica Sf. Silvestru din București, a cărei faimă (dobîndită în cea mai mare parte chiar în vremea comunismului) nu mai are nevoie de prezentare, a mai făcut închisoare politică părintele Nicolae G. Bordașiu (9 ani).

[12] Profesorul Paul Caravia, fost deținut politic, trecut de curând la cele veșnice, și-a dedicat aproape întreaga activitate de după 1989 studiului documentar care atestă pe de o parte amploarea și perversiunea represiunii comuniste, iar pe de altă parte rezistența opusă regimului terorist de către segmente importante ale societății românești. Interesul deopotrivă istoric și moral al demersului său îl așază nu doar printre cei mai de seamă cercetători ai arhivelor totalitare, dar și în galeria marilor *mărturisitori*. Lucrarea sa de ansamblu (*cf.* și *Gîndirea interzisă. Scrieri cenzurate – România: 1945-1989*, volum apărut în anul 2000 la Editura Enciclopedică din București) se constituie într-o adevărată *cruciadă împotriva uitării*, onorînd și împlinind mesajul istoric al unei generații martirizate. Este însă simptomatic pentru fundătura în care a intrat necesarul deziderat postdecembrist al unui "proces al comunismului" (măcar moral, dacă nu juridic) faptul că volumele atît de substanțiale coordonate de Paul Caravia nu s-au bucurat de recenzii sau dezbateri pe măsură. Lumea românească se consumă, neexorcizată, într-un cotidian amnezic și vulgar, iar în subsidiar nu mai pridídim să ne mirăm că am ajuns rușinea Europei și a propriei noastre istorii!

CONSTANTIN VOICESCU

I. P. S. BARTOLOMEU ANANIA

GHEORGHE CALCIU-DUMITREASA

LIVIU BRÂNZAȘ

MĂRTURISITORI AI ORTODOXIEI ÎN ROMÂNIA POSTBELICĂ

MĂRTURISITORI AI ORTODOXIEI ÎN ROMÂNIA POSTBELICĂ

deschis împotriva ateismului oficial şi a dărîmării bisericilor, şi eliberat abia în 1984, iar în 1985 constrîns să părăsească ţara[13]) etc. Lucrarea – apărută şi în traducere engleză – se remarcă printr-o vastă informaţie, sursele (în frunte cu arhivele M. I. şi ale Securităţii) fiind înregistrate şi coroborate cu meticulozitate.

Da, prietene, vor existat şi ierarhi manipulabili, şi preoţi nevrednici, şi monahi compromişi; nu pretinde nimeni că Ortodoxia românească n-a avut uscăturile ei, numai că pădurea nu se judecă prin uscături. Miile de deţinuţi şi sutele de morţi, zecile de ierarhi înlăturaţi din scaun (ba chiar lichidaţi) sau de monahi subversivi (copleşind cu mult, cum era şi firesc, numărul celor de alte confesiuni adunaţi la un loc) nu reprezintă tot Ortodoxia?! Mai degrabă se poate spune altceva: că majoritatea covîrşitoare a ortodocşilor în sînul naţiunii române a făcut ca Biserica strămoşească să aibă, proporţional, şi mai mulţi virtuoşi, dar şi mai mulţi păcătoşi decît minoritatea catolică sau decît confesiunile de dată recentă, uneori cu totul nesemnificative numeric. Faptul că "virtuoşii" sînt cu cerbicie ignoraţi, iar "păcătoşii" tendenţios invocaţi, ţine de lipsa de rectitudine a adversarilor. În orice caz, Paul Caravia are toată dreptatea să conchidă, în studiul introductiv al *Bisericii întemniţate*: "Se vede că Biserica nu a fost numai *contemplativă*, ci şi *luptătoare*" (p. 30)[14].

Există astăzi o uriaşă literatură memorialistică despre închisorile comuniste, iar ea este plină de figuri exemplare de preoţi sau călugări ce au înfruntat, în numele lui Dumnezeu şi al poporului român dreptcredincios, "fiara roşie" a materialismului ateu, majoritatea fiind condamnaţi cu sentinţa formală de "uneltire împotriva ordinii sociale"[15]. Ba mai mult: mulţi dintre aceşti slujitori ai Bisericii au scris ei înşişi cutremurătoare relatări despre anii de luptă anticomunistă şi de detenţie. Înşir în continuare, în ordine alfabetică, o parte dintre aceste cărţi mărturisitoare (cerînd iertare că nu le-am putut înregistra pe toate): Ioan Bărdaş, *Calvarul Aiudului. Din suferinţele unui preot ortodox*, Editura Anastasia, Bucureşti, 1999; Dimitrie Bejan, *Oranki. Amintiri din captivitate*, Editura Tehnică, Bucureşti, 1995 (despre perioada prizonieratului în U.R.S.S., ca preot militar; ulterior a făcut închisoare şi în ţară, din 1950 pînă în 1964), şi *Viforniţa cea mare*, Editura Tehnică, Bucureşti, 1996; Liviu Brânzaş, *Raza din catacombă. Jurnal de închisoare*, Editura Scara, Bucureşti, 2001, şi *Martor într-un proces moral*, Editura Brad, 2000; Gheorghe Calciu-Dumitreasa, *Şapte cuvinte către tineri*, Editura Anastasia, Bucureşti, 1996, sau *Războiul întru Cuvînt*[16]. *Cuvintele către tineri şi alte mărturii*, Editura Nemira, Bucureşti, 2001; Nicolae Ciolacu [Monahul Nectarie], *Haiducii Dobrogei. Rezistenţa armată anticomunistă din munţii Babadagului*, Col. "Omul Nou", Hallandale [Florida], 1995; Nicolae Crăcea, *Dezvăluiri legionare*, 5 vols., [în regie proprie], Bucureşti, 1994-2001 (despre închisorile comuniste, *cf.* mai ales vol. 5, apărut postum şi îngrijit de soţia sa, Flora Crăcea); Mina Dobzeu (botezătorul lui N. Steinhardt), *Trei strigări împotriva lui Antihrist. Istoria adevărată a pustnicului de la Brădiceşti*, Editura Anastasia, Bucureşti, 1999; Nicolae Grebenea, *Amintiri din întuneric*, Editura Agora, Iaşi, 1998 (ed. a II-a completată, Editura Scara, Bucureşti, 2000); Zosim Oancea, *Datoria de a mărturisi. Închisorile unui preot ortodox*, Editura Harisma, Bucureşti, 1995; N. Steinhardt, *Jurnalul fericirii*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1991 (numeroase reeditări ulterioare)[17].

Un caz cu totul aparte l-a reprezentat în epocă viitorul arhimandrit Ilarion Argatu, unul dintre marii înduhovniciţi din ultima pătrime a secolului trecut (în tinereţe, doar preotul Ioan, căsătorit şi hirotonit în 1940, tată a cinci copii). "Din 19 iulie 1948 – relatează Vasile Manea (*op. cit.*, p. 31) – părintele Argatu a trăit ca fugar până în 13 februarie 1964, cînd, în urma unui decret de punere în libertate a deţinuţilor politici, categorie în care se încadra şi dînsul, a putut ieşi din ascunzătoare. Pentru a scăpa de cei care îl urmăreau, s-a ascuns la prieteni, la socrul său în Oniceni, la sora mai mică în Giurgeşti, apoi, vreme de trei ani şi jumătate, în podul casei părinteşti din Valea Glodului". Rămas văduv în 1972, s-a călugărit sub numele de Ilarion, trecînd pe la Antim, Căldăruşani, Cernica. "În toată această perioadă s-a aflat sub supravegherea atentă a Securităţii şi s-a încercat chiar otrăvirea sa" (*ibidem*).

Mulţi dintre aceşti prigoniţi şi-au reluat activitatea slujitoare după 1964, cînd închisorile politice au fost lichidate. Securitatea a continuat să-i urmărească, dar nu le-a putut curma, cu mici excepţii lăturalnice, zelul şi vrednicia. Ei au lucrat, sub oblăduirea lui Dumnezeu, ca mari duhovnici, sau mari predicatori, sau mari cărturari; unii au ajuns ierarhi, alţii arhimandriţi, alţii parohi exemplari, iar ţara este plină de ctitoriile lor, putînd fi consideraţi nişte adevăraţi răscumpărători ai vremurilor. Lor li s-au adăugat o mulţime de alţi preoţi care n-au trecut prin închisori, dar care au înfruntat vremurile cu o rectitudine discretă, lăsînd o amintire de neşters în minţile şi inimile credincioşilor. Sînt de neuitat, cu neostentaiva lor subversivitate întru Hristos, figuri precum cea a părintelui Athanase Negoiţă (ce a fost deopotrivă un mare orientalist), care niciodată, în vremea comuniştilor, n-a folosit formula liturgică de rugăciune "pentru conducătorii Republicii Populare/Socialiste România, pentru sănătatea şi mîntuirea lor", înlocuind-o firesc, curajos şi invariabil cu "şi pentru conducătorii ţării noastre, să le îndrepte Dumnezeu paşii numai pe căile cele bune", sau care sărea mereu, sub privirile complice ale credincioşilor, peste balastul ideologic impus de regim pastoralelor patriarhale...

Îmi îngădui să zăbovesc mai pe larg aici, pentru complexitatea lui ieşită din comun, asupra cazului reprezentat de părintele Gheorghe Calciu-Dumitreasa (n. 1925, actualmente paroh al Bisericii Ortodoxe Româneşti "Sfînta Cruce"/*The "Holy Cross" Romanian Orthodox Church* din Alexandria, Virginia, lîngă Washington D. C.). Curajul său mărturisitor a rămas proverbial în sînul lumii clericale a "epocii de aur" şi numai o grobiană lipsă de cinste sufletească explică faptul că, în anexa la ediţia românească a *Cărţii negre a comunismului*[18], numele său abia de este pomenit în treacăt! Într-o epocă în care Biserica Ortodoxă Română părea biruită de vremuri şi dispusă mai mult decît oricînd la compromisuri cu puterea seculară, un profesor de Seminar, preoţit de puţină vreme, după ce făcuse experienţele cele mai radicale ale opresiunii comuniste, îndrăznea, în inima Bucureştiului, să ridice Crucea şi să înfrunte făţiş atît demenţa destructivă a puterii, cît şi laşitatea unora dintre arhiereii momentului[19]! Înainte de a deveni preot, omul acesta experiase, cu viaţa lui, adîncimile iadului; deţinut din 1948 pînă 1964, ca tînăr student medicinist cu simpatii legionare, trecuse inclusiv prin valul de teroare de la Piteşti (1949-1951)[20]. După tragicul episod piteştean, toată viaţa sa fusese una de *mărturisire* şi de *jertfă*. Poate că nimeni n-a mai reuşit *după Piteşti* o victorie morală atât de pilduitoare şi de nedezminţită. Pentru că există un caz Gheorghe Calciu, se poate afirma că "experimentul Piteşti" a eşuat. El a zdrobit oamenii, dar n-a putut distruge, pînă la capăt, Omul. Părintele Calciu nu s-a salvat doar pe sine: a salvat, în cele din urmă, *demnitatea umană* în faţa a ceea ce Mircea Eliade numea "teroarea istoriei"[21]. Trecut de la Piteşti la Aiud, a mai zăcut în închisorile comuniste vreme de peste 12 ani, făcîndu-se cunoscut ca unul dintre cei mai "îndărătnici" deţinuţi şi ca un temut grevist al foamei. Eliberat în urma amnistiei generale din 1964, are tăria şi primeşte harul de a-şi rezidi viaţa, închinînd-o lui Hristos. Urmează Filologia şi Teologia, devenind preot şi unul

(continuare în pag. 10)

---

[13] Asupra cazului său voi reveni mai jos. Pentru mai multe amănunte, *cf.* volumul Gheorghe Calciu-Dumitreasa, *Războiul întru Cuvînt. Cuvintele către tineri şi alte mărturii*, Editura Nemira, Colecţia "Alfa & Omega", Bucureşti, 2001 (mai ales prefaţa şi *addenda*).

[14] *Cf.* şi Mihai Rădulescu, P. S. Irineu Slătineanul, *Preoţi în cătuşe*, Editura Ramida, Bucureşti, 1997.

[15] Au fost şi momente de cădere, şi momente de înălţare, dar nu s-a fugit de suferinţă şi de moarte. Un caz aparte, prin teroarea şi complexitatea lui, l-a reprezentat Piteştiul, iadul "reeducării" din anii 1949-51, rezervat elementelor tinere rebarbative (legionare, dar nu numai), între care mulţi preoţi sau studenţi în Teologie. Menţionez aici cîteva titluri esenţiale pentru bibliografia "fenomenului Piteşti" (fără echivalent, se pare, în universul concentraţionar comunist). Unii au prezentat faptele fără să le fi cunoscut direct: prima din această categorie a fost cartea lui D. Bacu (tipărită în Occident, în 1963, iar în 1971 tradusă şi în engleză; reed. în 1989 la Hamilton, Canada, iar în 1991 şi în ţară), după care au urmat Paul Goma (*Les chiens de mort/Patimile după Piteşti*, 1981 – în fr.; 1990 – în rom.), Virgil Ierunca (*Fenomenul Piteşti*, 1990), Marcel Petrişor (*Fortul 13. Convorbiri din detenţie*, 1991, şi *Secretul Fortului 13*, 1994) etc. Dintre cei care au scris despre Piteşti din proprie experienţă, se cuvin menţionaţi mai ales Grigore Dumitrescu (*Demascarea*, 1978 – volum tipărit în Germania), Viorel Gheorghiţă (*Et ego. Sărata-Piteşti-Gherla-Aiud*, 1994), Dumitru Gh. Bordeianu (*Mărturisiri din mlaştina disperării* – 2 vols., 1995; reed. 2001, într-un singur volum), Octavian Voinea (*Masacrarea studenţimii române în închisorile de la Piteşti, Gherla şi Aiud*, 1996), Costin Merişca (*Tragedia Piteşti. O cronică a "reeducării" din închisorile comuniste*, 1997), Ion Muntean (*La pas, prin "reeducările de la Piteşti, Gherla şi Aiud*, Editura Majadahonda, Bucureşti, 1997); Traian Popescu (*Experimentul Piteşti*, 2000). La ediţia din 1989 a cărţii lui D. Bacu (apărută sub egida publicaţiei româno-canadiene *Cuvântul românesc*), părintele Gh. Calciu, ca victimă şi ulterior biruitor al Piteştiului, a acceptat să scrie prefaţa: "Acum citesc la cărţile despre Piteşti şi ucenicesc la o prefaţă – orice s-ar scrie despre aceste lucruri este fad pentru noi, cei care am trecut pe acolo – încercînd să explic ceea ce nu se poate explica. [...] Poate că din toată istoria Piteştiului nu ar trebui să rămînă decît atît: «Şi ne iartă nouă greşelile noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri»"...

[16] Titlul este editorial, sintagma fiind împrumutată dintr-o afirmaţie celebră a lui N. Steinhardt: "Singura şansă de supravieţuire a creştinismului răsăritean este aceea a unui *război întru Cuvînt*. Soluţia noastră e aceea a lui Calciu-Dumitreasa..." (*Jurnalul fericirii*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1991, p. 417, citat în postfaţa lui Virgil Ciomoş; subl. n.).

[17] *Cf.* şi *Primejdia mărturisirii. Convorbiri cu Ioan Pintea*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1993.

[18] Stéphane Courtois, Nicolas Werth, Jean-Louis Panné, etc., *Le livre noir du communisme – Crimes, terreur, répression*, Robert Laffont, Paris, 1997; trad. rom.: *Cartea neagră a comunismului – Crime, teroare, represiune*, Editura Humanitas, 1998 (cu un adaos – pp. 727-776 – privitor la comunismul din România, alcătuit, sub egida Academiei Civice, de către Dennis Deletant, Gh. Onişoru, Marius Oprea, Romulus Rusan, Ştefan Mariţiu).

[19] Patriarh era pe atunci Iustin Moisescu, cel ce-a meritat în cea mai mare măsură eticheta de "Patriarh roşu". Figura lui Iustinian Marina, care, aparent obedient faţă de putere, a făcut servicii enorme Bisericii în cel mai vitreg context imaginabil, a fost reabilitată după 1989, pe baza unor documente şi mărturii indubitabile. În ce-l priveşte pe actualul Părinte Patriarh, trebuie reamintit că s-a suit în scaun abia în 1987, astfel că multe dintre acuzele formulate la adresa sa îi pun în spinare dezerţii sau abuzuri ce ar trebui imputate predecesorului său (Iustin Moisescu).

[20] Cei trecuţi prin iadul de la Piteşti nu pot fi judecaţi cu măsurile curente. În nici un caz n-au dreptul moral să se pronunţe asupra lor cei ce n-au făcut experienţa închisorilor comuniste. Dar chiar şi printre foştii deţinuţi politici, trecuţi prin alte penitenciare sau lagăre, am auzit adeseori spunîndu-se: "Noi n-avem dreptul moral să-i judecăm pe cei de la Piteşti, căci dacă am fi ajuns acolo, nu se ştie dacă am fi fost mai buni decît ei. Nouă, oricît de mult şi de greu am fi pătimit, nu ne-a fost dat să trecem nici pe departe prin ce-au trecut «piteştenii»; în raport cu ei, ne putem considera nişte norocoşi!". În aceste condiţii, orice "resurecţie" *după Piteşti* capătă aproape dimensiunile unui miracol. A se revedea şi nota 15

[21] Acea istorie care – obişnuia el să mai spună, referindu-se la tragedia generaţiei sale – "a făcut pipi pe noi".

(urmare din pag. 9)

dintre cei mai iubiți profesori ai Seminarului Teologic Ortodox din București (unde a predat franceza și Noul Testament). Se căsătorește și capătă un fiu. "A avea nevastă și copii" nu reprezintă însă, pentru luptătorul și mărturisitorul Gheorghe Calciu, un pretext de "cuminţire"[22]. Nici un risc nu i se pare prea mare în slujba lui Hristos. O dată cu dărâmarea Bisericii Enei din inima Bucureştiului (1 mai 1977)[23], pe locul căreia se punea la cale ridicarea unei cîrciumi[24], părintele Calciu își începe lupta fățișă cu regimul politic scelerat[25]. Dincolo de alte forme de luptă sau rezistență creștină, despre care poate vor mărturisi mai pe larg elevii săi de atunci, a ținut, în Postul Mare al anului 1978, în fața unui auditoriu alcătuit mai ales din elevi și studenți, un șir de predici de un mare curaj mărturisitor[26], adresate tinerilor dornici de adevărul rostit cu tărie, împotriva ateismului și materialismului oficial, împotriva demolatorilor de biserici și de conștiințe, precum și împotriva celor aflați, adeseori în pofida convingerilor lor intime, într-o cîrdășie tacită cu puterea comunistă. Predicile de la Radu-Vodă, rostite fie în incinta bisericii, fie pe treptele acesteia (atunci cînd biserica i-a fost zăvorită[27]), au fost echivalente cu un cutremur spiritual pe fondul cenușiu și timorat al epocii. Ele stau pînă astăzi mărturie a faptului că, sub dictatura roșie, s-ar fi putut face mult mai mult, pentru Hristos și Biserica Sa, decît *am îndrăznit* îndeobște să facem... Cu toate hărțuielile Securității și ale unor superiori ecleziastici panicați de situație, auditoriul devenea din ce în ce mai numeros: liceenilor, seminariștilor și studenților în Teologie li s-au adăugat, de la o săptămînă la alta, tot mai mulți tineri din mediile laice, în cea mai mare parte studenți ai altor facultăți și institute din Capitală. Mulți dintre aceștia ("calciștii") au avut ei înșiși de înfruntat apoi presiunile Securității, unii fiind chiar exmatriculați. Părintele avea să fie supus mai întîi șicanelor curente, urmăririi, amenințărilor și calomniilor[28], pentru ca, în cele din urmă, să fie arestat (la 10 mai 1979), judecat (?!) și condamnat la 10 ani de închisoare, sub niște capete de acuzare ridicole și fictive, "vina" sa fiind de fapt aceea de a fi strigat adevărul întreg, fără ocolișuri sau menajamente. Această condamnare abuzivă stîrnește un val de reacții în străinătate; reprezentanți de frunte ai exilului românesc (Mircea Eliade, Eugen Ionescu, Virgil Ierunca, Monica Lovinescu, Paul Goma[29] etc.) sar în sprijinul său, sensibilizînd forurile și organismele internaționale. Pînă la urmă, din cei 10 ani de condamnare (comutați ulterior la 7 și jumătate), execută numai 5; presiunile internaționale (numele său a fost vehiculat chiar și în "negocierile" pentru acordarea "Clauzei națiunii celei mai favorizate") fac să fie eliberat în 1984 (20 aprilie). Probabil că dacă nu ar fi existat această agitație, ce a dat cazului atîta notorietate externă, Ceaușescu ar fi apelat la soluția lichidării fizice. O armată de securiști urmăreau fiecare pas al părintelui sau al familiei sale (profesorul și scriitorul ieșean Luca Pițu – care a cunoscut familia Calciu prin Marcel Petrișor – relatează obsesiv în cărțile sale cîteva scene de pomină), instaurînd asupră-le o concertată teroare psihică. După mai puțin de un an, i s-a impus "soluția" de a părăsi țara. În cei peste 15 ani de exil, părintele Calciu s-a străduit, pe cît i-a stat în putere, să continue lupta în numele lui Dumnezeu și al poporului român. Pe lîngă slujirea parohială curentă, a apărat interesele românilor oprimați în fața multor foruri internaționale, a fost primit – între alții – de președinții François Mitterand și George Bush, a fost o prezență centrală la mai toate reuniunile importante ale "diasporei" românești de peste Ocean (este pînă astăzi președintele de onoare al *Romfest*-ului[30]), a înlesnit numeroase contacte și ajutoare umanitare (mai ales imediat după evenimentele din decembrie '89), a publicat volumul *Christ Is*

Calling You. A Course In Catacomb Pastorship (St. Herman of Alaska Brotherhood, Platina/California, 1997), a scris constant în presa exilului (mai ales în *Cuvântul românesc* și în propriul buletin parohial), dar și în unele publicații postdecembriste din țară (*Puncte cardinale*, pagina creștină săptămînală a cotidianului *Ziua* etc.), mereu cu același patos misionar și mărturisitor, pe care anii n-au reușit să i-l istovească. După 1989, s-a întîmplat să revină în țară pe fondul primei "mineriade", fiind tratat cu o nedisimulată ostilitate neocomunistă, ba chiar calomniat pe postul național de televiziune, în prezența și cu complicitatea președintelui Iliescu (vajnic moștenitor al idiosincraziilor vechiului regim)! Ceea ce nu l-a împiedicat să se întoarcă periodic, aducînd același mesaj al unității și iertării, cu o forță mărturisitoare ce a avut un ecou deosebit mai ales în rîndurile tineretului ortodox, inclusiv prin cărțile sale[31]. Chiar dacă mai este încă mult de făcut în acest sens, părintele s-a străduit enorm și a realizat pași esențiali în direcția împăcării vechiului exil cu Biserica Ortodoxă din țară (unic temei posibil, dincolo de toate conjuncturile, al unei reale și durabile reunificări moral-spirituale a românilor de dincolo și de dincoace de hotare), inclusiv prin strămutarea *Romfest*-ului în România. Astfel, celor porniți orbește împotriva Bisericii naționale li se oferă sugestia de a medita la această atitudine a unui om care a făcut în total 21 de ani de temniță sub comuniști, care cunoaște ca nimeni altul *și* virtuțile *și* slăbiciunile instituției bisericești, dar care nu poate ignora faptul că vremurile s-au schimbat, că *iertarea* (care nu se confundă nicidecum cu uitarea iresponsabilă!) este principala dimensiune a unei atitudini creștine în fața lumii, că, în fine, Ortodoxia de două ori milenară este o valoare nenegociabilă, a cărei maiestate mistică depășește trecătoarele noastre nedesăvîrșiri omenești. Întrebat acum doisprezece ani cum ar fi România pe care o visează și o nădăjduiește, părintele Calciu formula în mod concis această sublimă profesiune de credință, de o discretă solemnitate testamentară: "Am să mă exprim pînă la capăt nu în termeni politici, ci în termeni spirituali. România pe care o visez eu este una care își va aduna la sîn pe toți fiii risipiți de soartă prin lume, pentru ca toți să fim *una*, pe acest pământ al suferințelor, dar și al bucuriilor noastre, sub semnul Crucii lui Hristos"[32].

Mă opresc aici, constrîns de limitele unei simple postfețe, cu inima strînsă de-a nu fi putut pomeni decît în parte și în treacăt de numeroșii păstori sufletești *vrednici* și *jertfelnici* pe care Dumnezeu i-a dăruit neamului românesc în ultimii 60 de ani, adevărați cruciați ai secolului XX împotriva terorii bolșevice, cel puțin la fel de îndreptățiți spre pomenire ca și înaintașii lor pios și pilduitor portretizați în paginile acestei cărți. Biruind cu strălucirea lor beznele atîtor nevrednicii mărunte, ei dau adevărata măsură a Ortodoxiei românești contemporane și își așteaptă harnicul iconar de mîine, care să-i zugrăvească pe măsură, în paginile altei cărți mărturisitoare, pentru îmbărbătarea și îndrumarea generațiilor care vor veni.

Răzvan CODRESCU

---

22 "Cine are ca îndreptar de conștiință pe: «Eu am copii de crescut», iar ca justificare morală pe: «Rectorul m-a pus să iau declarații», acela are, în loc de suflet, un mecanism teleghidat [...] Fiți voi secerătorii cei harnici! Uitați de instinctele voastre supraincitate de către unii dintre dascălii voștri, al căror principiu este: «Am mamă, am tată, am fii, am fiice, am salariu prea mare ca să accept sacrificiul și suferința pentru Hristos și pentru Biserica Lui»", le spunea el tinerilor teologi, de la amvon, în 1978 (cf. *Războiul întru Cuvînt*, ed. cit., p. 67 și urm.).

23 *Cf.* vol. colectiv *Bisericile osîndite de Ceaușescu. București: 1977-1989*, Editura Anastasia, București, 1995, pp. 13-21.

24 A se vedea mai ales cel de-al cincilea cuvînt către tineri: "Preoția și suferința umană".

25 Vremea fioroasă a penitenciarelor trecuse, iar așa-zisele cazuri de "disidență" erau tratate mai degrabă prin teroare psihică și marginalizare.

26 S-a putut vorbi chiar de "demersul aproape sinucigaș al predicilor incendiare rostite de părintele Calciu-Dumitreasa" (Sorin Dumitrescu, în *Transilvania*, 1-2/1992, p. 17).

27 Cum s-a întîmplat, bunăoară, în ziua de 12 aprilie 1978.

28 Cum multă lume asculta "Europa Liberă", cazul părintelui Calciu era de oarecare notorietate, chiar dacă nu mulți se încumetau să-l evoce direct. Ceaușescu, zice-se, se înfuria la simpla auzire a acestui nume și îl considera pe "popă" dușmanul său personal. Prin tîrg, Securitatea lansase zvonuri calomnioase (cărora, spre rușinea noastră națională, s-au găsit destui dispuși să le dea crezare, chiar pînă-n ziua de azi!): neastîmpăratul preot-profesor ar fi fost "asasin legionar", "agent al serviciilor capitaliste", ba chiar "homosexual"! Mai tîrziu, în exil, va circula și zvonul decerebrat că ar fi fost unealta diversionistă a Securității din țară!!!

29 Care, din păcate, s-a pretat ulterior (cum a făcut-o, cu obidă, și față de alte figuri ale rezistenței anticomuniste) la atacuri deloc cavalerești împotriva părintelui (o mostră dezgustătoare fiind, de pildă, acea scrisoare cu formula de adresare "Dragi sibioți" expediată din Paris, la data de 10 iunie 1992, către Redacția revistei *Transilvania*, care a înțeles s-o publice fragmentar, laolaltă cu predicile celui calomniat!).

30 Întîlnire bienală a românilor de pretutindeni, inițiată la sfîrșitul anilor '80 de un grup de exilați anticomuniști de peste Ocean, români și aromâni. Primele cinci ediții s-au desfășurat alternativ în Statele Unite și Canada, iar ultimele două în țară (la București și Sibiu). Accentul cade pe cultură și spiritualitate, dar politicul este implicit. La deschiderea ultimei ediții (11 octombrie 2000), în Dealul Patriarhiei, a fost prezent – alături de P. F. Părinte Patriarh Teoctist – și Sanctitatea Sa Bartholomeu I, Patriarhul Ecumenic de Constantinopol. Cea de-a 12-a ediție, planificată să se desfășoare anul acesta în Basarabia, a fost zădărnicită de cunoscutele evenimente de la Chișinău. O nouă ediție este în pregătire pentru anul viitor.

31 Pe lîngă cele menționate deja, a publicat și volumele *Rugăciune și lumină mistică. Eseuri și meditații religioase* (Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1998) și *Homo americanus. O radiografie ortodoxă* (Editura Christiana, București, 2002). Volumul *Occidentali convertiți la Ortodoxie. Șase ipostaze mărturisitoare* (Editura Christiana, București, 2002) i se datorează, de asemenea, în mare măsură.

32 *Războiul întru Cuvînt*, ed. cit., p. 104 (finalul unui interviu apărut inițial în revista *Puncte cardinale*).

Irénée Hausherr

RELAȚIA DINTRE VOCAȚIA CREȘTINĂ ȘI CEA MONAHALĂ (I)

Se cere lămurită următoarea problemă: raportat la tripla renunțare monahală, are și creștinul mirean obligațiile lui corespunzătoare? Și care sunt acestea?

Trăsăturile fundamentale ale monahismului caracterizează în aceeași măsură și vocația creștină în general, în sensul lor profund, de natură duhovnicească. Călugărul își asumă obligația de a practica aceste privațiuni concrete numai pentru a asigura condițiile unei adevărate renunțări spirituale, singura valabilă, promisă la Botez.

Desăvârșirea creștină este propusă tuturor celor botezați: ei se angajează la aceasta lepădându-se de Satana și de lucrurile lui, pentru a fi de partea lui Hristos; toți fiii lui Dumnezeu trebuie să se asemene Tatălui prin iubirea de aproapele; toți creștinii trebuie să prețuiască numele pe care-l poartă, ceea ce nu se poate realiza decât însușindu-și trăsăturile și virtuțile Mântuitorului. Monahismul nu adaugă înălțimi noi la vârful accesibil tuturor, care să le fie acestora *a priori* interzise; nu corectează, nici nu completează Botezul. Monahismul nu este o Taină, deși unii au pretins că ar fi.

1. Botezul conferă creștinilor o curăție superioară fecioriei firești și e de datoria oricărui botezat, nu numai să o păstreze evitând păcatul, ci și să o desăvârșească prin supunere față de Duhul sfințitor. Fecioria trupească sau înfrânarea sunt la îndemâna acestora numai *quibus datum est*. Păstrarea curăției Botezului constituie esența lepădării de Satana și a unirii cu Iisus Hristos. Căsătoria nu se opune acestei uniri, dacă este de fapt ceea ce trebuie să fie de drept: un lucru binecuvântat prin legătura cu Iisus Hristos și cu Biserica Sa, chiar dacă, psihologic vorbind, este mai greu să te dăruiești cu totul lui Dumnezeu când trebuie, de asemenea, să porți grijă de cele ale lumii, "cum să placi bărbatului" (*I Cor.* 7, 32-34). Regulile creștine ale viețuirii conjugale se impun persoanelor căsătorite la fel cum se impune înfrânarea absolută călugărilor; și ele au aceeași putere sfințitoare, dacă sunt acceptate și respectate în duhul supunerii filiale către Dumnezeu. În acest domeniu, nimic altceva n-ar fi mai fals ca maxima "Totul sau nimic"; nu se permite nimic unora pentru că sunt călugări și se permite totul celorlalți pentru că sunt mireni. Mai degrabă e bună formularea: aceeași fidelitate și curăție neștirbite incumbă și unora, și altora, dar în mod diferențiat. Ceea ce variază nu este nicidecum sensul primei porunci, de a-L iubi pe Domnul Dumnezeu din tot sufletul lor, din toată inima lor, din tot cugetul lor și din toate puterile lor, ci numai cadrul și ocupațiile materiale în care fiecare trebuie să aspire la desăvârșirea sa.

Decalogul și cele două mari porunci care-l cuprind rămân valabile mereu și pentru toată lumea. Înființarea monahismului nu a prelevat nimic din ele pentru a fi destinat exclusiv călugărilor; cateheza, general valabilă și mult mai veche decât monahismul, nu-și schimbă și nici nu-și reduce conținutul din cauza existenței monahilor. "Tot curăție este și viețuirea împreună cu o soție legitimă"[1]. Sfântul Clement Alexandrinul a precizat principiul în mai multe locuri, pentru că este sigur pe învățătura sa și pentru că ține să o fixeze în mintea ascultătorilor: "Pe scurt, când e vorba de căsătorie, de mâncare și de celelalte, să nu facem nimic mânați de poftă, ci să voim numai cele ce sunt necesare. Că nu suntem copiii poftei, ci ai voinței (*In.* 1, 13). Cel care se căsătorește pentru ca să aibă copii, acela trebuie să se deprindă a se înfrâna, în așa fel încât nici să nu-și poftească femeia lui; pe ea trebuie s-o iubească, făcând copii mânat de o voință sfântă și cumpătată. Că noi n-am fost învățați să prefacem grija de trup în pofte, ci să umblăm cuviincios, ca ziua – adică în Hristos și într-o viețuire luminoasă și plăcută Domnului – nu în ospețe și în beții, nu în desfrânări și destrăbălări, nu în ceartă și în pizmă (*Rom.* 13, 13-14). "Dar nu se cuvine să privim înfrânarea numai printr-o singură înfățișare a ei, adică prin înfrânarea de la împreunările trupești, ci și prin înfrânarea de la toate celelalte câte le dorește sufletul nostru târât de simțuri, care nu se mulțumește cu cele de neapărată trebuință, ci caută desfătarea. A te înfrâna înseamnă a disprețui banul, hrana, averea, a disprețui spectacolele, a-ți înfrâna limba, a fi stăpân peste gândurile rele"[2].

Aceleași idei sunt exprimate în alt loc într-o formă mult mai clară[3]: "Niciodată ignoranța nu ajunge gnoză și nici binele nu se preface în rău. De aceea, pentru gnostic, mâncarea, băutura și căsătoria nu sunt lucruri de căpetenie, ci ceva necesar. Vorbesc de căsătorie, dacă rațiunea i-o cere, dar așa cum se cuvine. Gnosticul, ajungând desăvârșit, are pildă pe apostoli. Cel care-i cu adevărat bărbat nu-și arată însușirea sa de bărbat alegând viața singuratică [μονηρη nu înseamnă *monahală!*]; ci este cu adevărat bărbat și-i învinge pe bărbați acela care, stăpân pe plăceri și pe dureri, își duce viața fiind căsătorit, având copii și purtând grijă de casă; acela care, o dată cu grija de casă, iubește necontenit pe Dumnezeu"[4].

2. Sărăcia: αχτημοσυνη. Această primă renunțare antrenează după sine o a doua, sau mai degrabă se combină cu alta care a început la fel de devreme ca și prima (*Fapte* 4, 33-35). Termenul specific, evanghelic, αποτασσεσθαι, adică a renunța la ceva, a-și lua rămas bun de la cineva, a se despărți de cineva. Complementul acestui verb în scrierile ascetice este τω κοσμω τουτω= a părăsi lumea, sau πασιν – toate lucrurile (*Luc.* 14, 33), sau χρηματων [sic] – bunurile materiale[5]. Cuvântul se folosește și singur[6]. Substantivul are două forme: una veche, αποταξις și una mai nouă, αποταξις[7]. Du Cange notează[8]: αποταγη *et* υποταγη, *voces monachorum propriae*. Isidor Pelusiotul explică cei doi termeni în prima din scrisorile sale: "Sfinții corifei ai filosofiei monahale, trecuți prin suferințele și ispitele pe care le-au îndurat, au dat lucrurilor numiri potrivite, care nouă ne servesc drept atenționare și învățătură: ei au denumit *apotagè* înstrăinarea de cele materiale și *hypotagè*, ascultarea. În singurătate, ei nu aveau pe nimeni care să se bucure de înțelepciunea lor; în schimb, noi avem descrierea praxis-ului lor, dar prea puțin ne interesează aplicarea ei". În continuare, el face exegeza duhovnicească a celor doi termeni. Sensul propriu al cuvântului *apotagè* este, pentru călugări, acela de renunțare reală la orice proprietate. Încă de la început, regulile sărăciei monahale au fost specificate cu minuțiozitate, deși nu exista nici un vot în acest sens. Un călugăr – un sihastru, evident – avea ca unic bun material o Evanghelie pe care o dădea unui sărac. "Am dat – explică el – pe aceea care ne poruncește să dăruim totul"[9]. Mai târziu putem vedea, de exemplu în catehezele Sfântului Teodor Studitul, cu câtă rigoare este depistată și pedepsită posesia individuală a celor mai neînsemnate obiecte. Principiile acestei severități se găsesc deja la Sfântul Vasile cel Mare. Călugăr este cel "care renunță o dată pentru totdeauna la totul și face o profesiune din a nu poseda nimic la propriu. Nu mai are nimic altceva în afară de strictul necesar al vieții, haine și mâncare"[10]. Posedarea oricărui lucru ca bun propriu, în comunitate, "înseamnă înstrăinarea de Biserica lui Dumnezeu, pentru că presupune contrariul a ceea ce atestă *Faptele Sfinților Apostoli* (4, 32) despre cei care crezuseră în Iisus Hristos: nici unul nu zicea că este al său ceva din averea sa; înseamnă a nesocoti iubirea lui Dumnezeu, pentru că El ne-a învățat prin cuvânt și prin faptă să ne dăm chiar viața pentru cei pe care-i iubim, nu numai bunurile exterioare[11]. Cât despre obiectele puse la dispoziția sa, cenobitul trebuie să aibă mare grijă de ele, pentru că sunt proprietatea lui Dumnezeu. Din proprie inițiativă nu va avea dreptul să dea nici măcar haine sau încălțăminte uzată[12]; și această regulă nu îngăduie nici o excepție, chiar dacă ar fi vorba de un cerșetor complet dezbrăcat[13]. În fața oricărei obiecții, indiferent de argumentare, Sfântul Vasile repetă ádáî-ul său care răstoarnă orice raționament: "s-a spus o dată pentru totdeauna"[14]. Și cum am putea să căutăm temei în Sfânta Scriptură, el răspunde tranșant printr-un text al Sfântului Apostol Pavel: "Fiecare, fraților, în starea în care a fost chemat, în aceea să rămână înaintea lui Dumnezeu" (*I Cor.* 7, 24). Poate această exegeză corespunde nu atât gândirii Sfântului Apostol Pavel, cât mentalității Sfântului Vasile; în orice caz, cea din urmă este clară, cu atât mai clară cu cât se conturează independent de orice citare paulină: monahismul transformă într-o datorie și într-o instituție practica liberă a primilor creștini din Ierusalim.

Aceasta n-ar putea deveni o obligație pentru toată lumea și nici un Părinte ortodox n-a afirmat-o. Dar este o învățătură a Domnului valabilă pentru toți: "Așadar, oricine dintre voi, care nu se leapădă de tot ce are, *nu poate să fie ucenicul Meu*" (*Luc.* 14, 33). Este vorba aici de un triplu totalitarism – a) al subiectului; b) al obiectului; c) al motivației: oricine aspiră să devină ucenic al Mântuitorului trebuie să renunțe la posesia *tuturor* bunurilor lumești, nu pentru că altfel nu ar fi primit în monahism "starea de desăvârșire" în sens juridic, ci pentru că altfel ar fi incapabil de a atinge această stare care, în sens evanghelic, este condiția creștină.

Ce spun Părinții pe această temă, pe care ei au abordat-o cu mult înainte de apariția călugărilor? Sfântul Clement al Alexandriei chiar a tratat *ex professo* problema în discuție: *Quis dives salvetur?* El demonstrează două lucruri:

1) că renunțarea efectivă la bogăție nu este necesară;

2) că este indispensabilă detașarea interioară de ele. "Vinde avuția ta!". Ce înseamnă aceste cuvinte? În nici un caz ceea ce unii înțeleg în mod superficial: să te debarasezi de toate bunurile materiale, ci să înlături din suflet ideile despre avere, simpatia pentru ea, dorințele exagerate, neliniștea bolnăvicioasă, grijile, adică spinii care înăbușă semănătura vieții[15].

Schimbarea concepțiilor și-a simțirii. Păgânii păreau c-au făcut-o când își afișau disprețul pentru bogății. Totuși, doar cu atâta nu și-au încreștinat modul de a gândi și de a simți, ci au înlocuit o vanitate prin alta (filosofi ca Anaxagora sau Democrit).

În cele ce urmează, să reținem ideea: "Bogăția este un instrument". Or, "dacă ne servim de el cu talent, instrumentul devine artist". Dacă-ți lipsește talentul, "el participă la stângăcia ta fără să fie responsabil de ceva"[16]. Instrument pentru ce? În nici un caz pentru plăcere! "A spune: «Am și-mi prisosește! Pentru ce să nu mă desfătez?» nu-i omenește, nici frățește! Iată, însă, care-i fapta dragostei de om! Să spui: «Am! Pentru ce să nu dau celor care au nevoie?». Un om ca acesta este desăvârșit, pentru că a împlinit porunca «Iubește pe aproapele tău ca pe tine însuți!»"[17].

(Va urma)

(După Irénée Hausherr, "Vocation chrétienne et vocation monastique selon les Pères" în *Orientalia Christiana Analecta*, nr. 183, pp. 464-484)

Traducere de **Cristina CHECHE**

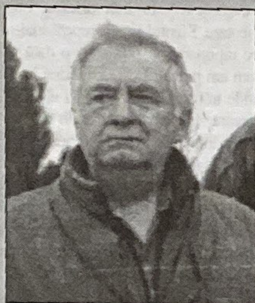
Nota Redacției: În numărul trecut, dintr-o regretabilă neatenție, numele d-rei Cristina Cheche, traducătoarea textului lui Panayotis Nellas "Maica Domnului și umanismul teocentric" (pp. 8-10), a fost indicat în mod greșit (Mariana Cheche). Facem cuvenita rectificare și cerem scuze atât d-rei Cristina Cheche, cât și cititorilor.

---

1 Socrate, *Hist. Eccl.* I, 11.
2 *Strom.* III, 7.
3 *Strom.* VII, 12 (P. G. 9, 497 C).
4 Trad. engl. în Clement of Alexandria, *Miscellanies*, VII, de F. J. A. Hort și J. B. Mayor, p. 123: „Knowledge never becomes ignorance, nor does good change to evil. Hence with him eating and drinking and marrying are not the main objects of life, though they are its necessary condition". Pentru învățătura Sfântului Clement despre căsătorie, *cf.* o excelentă prezentare în F. Quatember, *Die christliche Lebenshaltung des Clemens von Alexandrien nach seinem Pädagogus*, Wien, 1946, pp. 137-142.
5 Vezi Ficker, *Amphilochiana* I, p. 49, 18.
6 V. *Hist. Laus.* 13; Cyrille de Scythopolis, *Vie de Saint Sabas* 29.
7 V. Eusebiu, *De Martyr. Pal.* 11, 2.
8 *Glossar. Graec.* I, p. 111.
9 Evagrie, *Practicos* 97 (P. G. 40, 1249 D).
10 R.B.T. 93.
11 *Ibid.*, 85.
12 R.B.T., 87.
13 R.B.T., 91.
14 R.B.T., 91.
15 Stählin III, 166, 24, n. 2.
16 Stählin, p. 168.
17 *Pédagogue* II, 12 (Stählin, p. 228).

FLOR STREJNICU

Miniaturi Miniaturi Miniaturi

Dr. Flor Strejnicu, mărturisitor cumpănit şi bine documentat al adevărului cu privire la Mişcarea Legionară (*Din lupta exilului românesc din Spania împotriva comunismului*, Ed. Imago, Sibiu, 1996; *Mişcarea Legionară şi evreii*, Ed. Imago, Sibiu, 1996; *Hronic Legionar*, Ed. Imago, Sibiu, 2000; *Creştinismul Mişcării Legionare*, Ed. Imago, Sibiu, 2000; ed. a II-a, 2001), ni se înfăţişează în ultima lui carte într-o ipostază mai puţin aşteptată: volumul *Miniaturi* (Ed. Imago, Sibiu, 2002) cuprinde o autobiografie lirică în care se răsfrâng, ca într-o oglindă transfiguratoare, trei sferturi de veac de istorie răstignită. Lirismul mărturisitor îmbracă forma de maxim rafinament expresiv a *hai-ku*-ului, o parte dintre aceste "fărâme de suflet" fiind reproduse şi în pagina de faţă, cu îngăduinţa autorului.

INTROSPECŢIE

Să mă cunosc,
cobor sau urc
în mine?

PILDA JOCULUI DE ŞAH

Lupta
implică
nebuni.

DREPTURILE OMULUI

Nici felu-n care-am vrea
să fim ucişi
nu-l respectaţi!

TIMIDITATE

Mi-era teamă să clipesc,
să nu-mi strivesc iubirea
între pleoape.

INSOMNIE

Agăţat de cornul lunii,
haiducesc
peste păduri.

POEŢII TEMNIŢELOR

Au scris cu penele
uitate de Arhanghel
în celulă.

IRIS

Să-l port proaspăt
ceru-albastru,
îl adorm în irişi, seara.

APARTENENŢĂ

Al cui sunt eu? Nu ştiu al cui.
Un ne-nţeles,
al nimănui.

PETRE ŢUŢEA

"Român absolut",
ales de Dumnezeu
să-i poarte ţării lanţurile.

LIMPEDEA CREDINŢĂ

Stoluri negre de căinţe
vor să-mi tulbure zadarnic
rostul limpedei credinţe.

FÂNTÂNĂ

Cer odihnit
în ochiul
pământului.

PARACLISUL DE LA AIUD

Umeri gemeni
suind crucea
pe Golgota românească.

✝ TRAIAN POPESCU (SPANIA)

Fost vicepreşedinte al Societăţii Filatelice Române, fost referent în Direcţia Acordurilor Comerciale din Ministerul Comerţului (1938), fost ataşat comercial al Agenţiei Economice Române la Istanbul şi şef al Agenţiei Comerciale Române de pe lângă Legaţia României în Slovacia, Bratislava (1943-1945), gazetar şi publicist, Traian Popescu s-a născut la 21 iunie 1910 la Craiova. După terminarea liceului (1928), îşi continuă studiile la Facultatea de Drept din cadrul Universităţii Bucureşti, pe care o absolvă în anul 1932. Avocat în cadrul Baroului Ilfov, o dată cu prigoana dezlănţuită împotriva Legiunii în anul 1933, se înscrie ca avocat apărător în "procesul Duca", moment în care se ataşează definitiv Mişcării Legionare, încadrându-se în cuibul rector al Capitalei, de sub conducerea lui Aurel Serafim. Face parte din contenciosul legionar de la Casa Verde şi puţin mai târziu îl găsim în fruntea bătăliilor de organizare a cuiburilor în Bucureşti şi judeţul Ilfov. În colaborare cu primăria din Negru, organizează prima cantină şcolară legionară la şcoala Orzari din Capitală, în toamna anului 1940, ocupându-se în acelaşi timp (în cadrul Ajutorului Legionar) de tipărirea emisiunilor filatelice legionare: 8 Noiembrie 1940 (Iaşi), 30 Noiembrie 1940 (Bucureşti) şi 13 Ianuarie 1941 (Bucureşti). Începând cu toamna anului 1941, funcţionează cu diferite însărcinări pe lângă Legaţia Română din Turcia şi apoi cea din Slovacia, până la finele lunii martie 1945. La 1 aprilie se refugiază în Germania, la Badgastein (Tirolul austriac), punându-se la dispoziţia Guvernului Român de la Viena, la care aderase încă de la aflarea constituirea lui. Aflat cu domiciliu obligatoriu timp de doi ani, o dată cu absolvirea Mişcării Legionare şi a Guvernului Român în Exil de la Viena de orice vină "criminală" de către Tribunalul Internaţional constituit la Nürnberg, în primăvara anului 1947, trece în zona franceză de ocupaţie a Austriei, la Schurus, ajungând după aceea în Elveţia şi Franţa, iar în toamna anului 1947 soseşte în Spania, la Madrid, unde hotărăşte să se stabilească definitiv. Fondator al prestigioasei reviste *Carpaţii* în anul 1954 (la Madrid) şi al Editurii "Carpaţii", în cadrul căreia au văzut lumina tiparului numeroase cărţi reprezentative ale culturii române şi legionare*, Comandantul Legionar Traian Popescu şi-a adus o contribuţie substanţială la lupta Exilului Românesc împotriva ocupaţiei comuniste a ţării, inclusiv ca autor a numeroase emisiuni filatelice prin care a ţinut trează conştiinţa Apusului asupra sclavizării României şi excluderii ei din confederaţia statelor europene. A colaborat intens la revistele şi ziarele legionare din Exil.

S-a stins în pragul acestei toamne, după o îndelungată suferinţă. Dumnezeu să-l odihnească.

* *Istoria Românilor din Dacia Traiană* de A. D. Xenopol; *Istoria Literaturii Române* şi *Naţionalismul lui Eminescu* de D. Murăraşu; *Dacia* de Vasile Pârvan; *Rapsodia iberică* de Aron Cotruş; *Poveşti fără Ţară* şi *Poeme fără Ţară* de Vasile Posteucă; *Corneliu Zelea Codreanu* (ediţie colectivă); *Ion Moţa şi Vasile Marin* (ediţie colectivă); *Istoria politică şi militară a războiului României contra Rusiei Sovietice* de Gen. Platon Chirnoagă ş.a.

OPERA (selectiv)

România şi unitatea Europei, Editura "Carpaţii", Madrid, 1975;
Mărturii pentru legionarii de mâine, vol. I, 1977; vol. II, 1978; vol. III, 1979, Editura "Carpaţii", Madrid;
Rumania y sus vecinos húngaros, Editura "Carpaţii", Madrid;
Testimonios para los europeos de mañana, Editura "Carpaţii", Madrid;
Majestatea Sa Trădarea, Editura "Carpaţii", Madrid, 1980;
Transylvania rumana y la demagogía revisionista magyar, Editura "Carpaţii", Madrid, 1981 (în colaborare);
"Maestrul Aron Cotruş – Omul", în volumul omagial *Lui Aron Cotruş şi Neamului*, pp. 71-114, Editura "Carpaţii", Madrid, 1982.

Nicolae NIŢĂ

Traian Popescu şi Ion Mării, doi neobosiţi editori ai exilului legionar

NEMÂNGÂIERILE VECHII GENERAȚII

ÎNSEMNĂRI DIN "VREMEA BURICULUI GOL"

Doamne, unde este România, țara cu oameni buni, care trăiau împăcați, cărora le plăcea munca și le tihnea odihna?

Cine ne-a adus toate nenorocirile, cum se face că țara s-a scufundat în mizerie neagră și ocupăm la toți indicii de civilizație și nivel de trai ultimele locuri din Europa? România de azi este asemenea unei femei frumoase, dar căreia lipsurile de tot felul au început să-i sape șanțuri adânci în obraji, iar mizeria a început să o sluțească, făcând-o de nerecunoscut.

Chiar am devenit un popor de resemnați? O populație fără crez, fără idealuri, o masă amorfă care își duce zilele de azi pe mâine? Trebuie să vină Enea să ne spună că "pentru învinși o singură salvare: să nu mai spere în salvare"? Drept este că România nu a ajuns ca Troia dărâmată, dar oare disperarea românilor nu dă nimănui bătăi de cap, nu răpește nimănui somnul, nimeni de la Președinție, Parlament sau Guvern nu se neliniștește? Nu văd oare conducătorii noștri că nivelul de trai al omului obișnuit a coborât cu mult sub nivelul atins pe vremea "cuplului de tristă amintire"?

Dacă acelei perioade îi spuneam acum în derâdere "iepoca de aur", ce nume ar merita să poarte cei aproape treisprezece ani câți au trecut din decembrie 1989 până astăzi? Nu putem să legăm numele acestei perioade de o singură persoană, fiindcă am fi nedrepți. Vina pentru prăbușirea în sărăcie și în disprețul Europei este o vină colectivă a celor ce au făcut și fac parte din cele trei instituții de conducere a statului pe care le-am pomenit mai înainte. De aceea propunem ca această perioadă să se numească "vremea buricului gol". Aceasta pentru că – fidelă modei – aripa tânără a sexului frumos din patria noastră s-a hotărât să ne arate în toată nuda ei splendoare "bijuteria" care ne marchează centrul făpturii. Și apoi... gol buricul, gol stomacul, goală punga și gol sufletul de speranțe și de idealuri... Să revenim, însă.

Starea deplorabilă a țării ne obligă să ne îndreptăm privirea în primul rând asupra celor ce se află în fruntea statului – de fapt în fruntea bucatelor – fiindcă, pe cât se pare, aceasta le este preocuparea de căpătâi.

Ceea ce observăm nu are darul să ne dea vreun temei de optimism, deoarece din primul moment ne putem da seama că la noi politica se face la întâmplare. La o privire mai atentă, observăm că, de fapt, crezul politicianului nostru este interesul personal. Cei care ne-am închipuit că fiecare partid politic este un bloc luminat de o doctrină proprie ne-am înșelat profund. Doctrina este un moft pe care interesul personal îl dă la o parte ca pe o bagatelă derizorie. Așa se explică trecerea multora dintr-o barcă politică în alta. O doamnă, Marinescu, a candidat la președinția Partidului Democrat și, nefiind aleasă, a sărit imediat în barca P.D.S.R., care i-a asigurat un fotoliu de deputat. Domnul Babiuc a trecut fără nici o jenă de la P.D. la P.N.L. – aceste două partide având ideologii total diferite. La fel s-a întâmplat și cu domnii Severin, Meleșcanu, Vasile ș. a. Crezuri politice? Principialitate? Moralitate?... Toate acestea sunt mofturi. Important pentru politicienii noștri este asigurarea unui loc cât mai sus în ierarhia puterii, pentru a se putea înfrupta în voie de binefacerile acestei interminabile tranziții.

Dar dacă asupra calității morale a politicienilor noștri se pot face speculații sau chiar ironii, cu privire la competentele lor nu putem vorbi decât serios. Căci incompetența crasă a majorității membrilor marcanți ai partidului de guvernământ (P.S.D.) este cauza principală a colapsului economiei românești. Școliți și formați într-un regim cu o economie excesiv de dirijată, puținii specialiști în domeniu, care totuși există în echipa guvernamentală, întâmpină greutăți de adaptare la cerințele economiei de piață. Privatizarea bate încă pasul pe loc, căpcăunii energofagi lucrează în continuare în pierdere, iar legislația românească (sau, mai bine spus, lipsa de legislație) continuă să alunge întreprinzătorii străini.

O caracteristică a vieții noastre politice este lipsa unei opoziții puternice și constructive, care să poată opune rezistență exceselor partidului de guvernământ (care, atunci când este vorba de interesele membrilor săi, este cât se poate solidar).

Un bun spectacol de teatru face săli pline. Parlamentul face de multe ori săli goale. În consecință, multe legi nu pot fi votate din lipsă de cvorum. Imaginile transmise uneori la televizor sunt dezolante: multe scaune goale, iar în cele ocupate unii dorm, alții fac lectura presei și cei mai mulți stau la taclale. Când totuși se strâng mai mulți, se ceartă. Nu discută aprins, ci se ceartă. Există totuși o situație când toți cad repede de acord: atunci când își votează măriri de salariu, diurne, mașini de lux etc.

Președintele Senatului a avut recent o prestație penibilă la televiziune, în compania d-lor Cornel Nistorescu și Bogdan Ficeac, în legătură cu cei 700.000 de dolari primiți de la Sorin Ovidiu Vântu. Și închipuiți-vă, dacă președintele Senatului se pretează la asemenea matrapazlâcuri, cum pot fi ceilalți senatori!

La guvern, s-ar părea că lucrurile stau ceva mai bine. Aici nu se absentează. D-l Năstase se agită, promite, amenință. Dar treaba totuși nu merge, altfel aceasta s-ar simți în nivelul de trai al omului de rând. Dar nu se simte. De ce oare? Să se lucreze oare doar pentru obiectivele care sunt în legătură cu intrarea în N.A.T.O și în Uniunea Europeană? Batem la ușile acestor organisme internaționale ca păcătoșii la poarta raiului... Măcar de nu ne-ar fi truda zădarnică!

În ceea ce privește Președinția, se pare că și aici s-a mai schimbat câte ceva. Același președinte care, cu ani în urmă, l-a expediat pe fostul suveran înapoi în Elveția, nepermițându-i să iasă din aeroport, acum, nici mai mult, nici mai puțin, s-a întâlnit cu acesta și au luat chiar ceaiul împreună. Desigur, atitudinea normală este cea de acum, și totuși.... nu putem să nu ne amintim versul: "Minciuna stă cu regele la masă?"...

Noi suntem convinși că dacă cei care ne conduc ar pune interesele țării înaintea intereselor lor, dacă ar ține mai mult la imaginea țării decât la bunăstarea lor, dacă și-ar respecta scaunul pe care îl ocupă și ar osteni puțin și pentru neazurile celor ce i-au ales, alta ar fi fața țării. Dar... prea mulți *dacă*.

Din păcate, majoritatea politicienilor noștri, o dată ajunși în fruntea bucatelor, sunt dominați de dorința de înavuțire și de orgolii care îi îndepărtează de treburile obștei, fapt ce fsce ca țara să pară un sat fără câini. Citind presa, afli de fapte care te uimesc, te sperie și care te umplu de revoltă. Lumea interlopă, organizată în adevărate mafii, face legea, la fel ca și marii corupți, care cu cât fură mai mult cu atât sunt mai apreciați și mai influenți! Avem îmbogățiți care nu-și vor putea niciodată justifica averea și... nici nu le pasă. Criza de autoritate a dezorganizat activitatea întregii societăți, totul făcându-se de mântuială și la întâmplare, sau numai în stil mafiot.

Tinerii sunt dezorientați și descurajați. Nu se gândesc decât cum să plece cât mai repede din țară – și mulți chiar asta fac după ce se califică.

În acest "sat fără câini" care este România zilelor noastre, singura instituție care funcționează oarecum normal este presa. Dar, deși se spune că este "a patra putere" în stat și deși, de cele mai multe ori, se comportă ca atare, făcând dezvăluiri senzaționale și arătând cu degetul pe marii corupți, ori alte nereguli și ticăloșii săvârșite de cei chemați să vegheze la bunul mers al treburilor în țară, semnalele ei de alarmă nu sunt luate în seamă, ci mai degrabă se potrivește la noi zicala populară: "Câinii latră, ursul merge".

Cultura nu este nici ea oaza sperată. Zarva care se face în jurul posibilei deposedări a Bibliotecii Naționale de localul care îi fusese destinat te face să nu te mai miri că avem monumente care se degradează galopant, sau că spectacolele T.V. se situează uneori între penibil și de-a dreptul grețos. Cartea în librării are prețuri prohibitive și nici manualele școlare nu sunt atât de ieftine pe cât ar trebui. În felul acesta, nici foamea de cultură sau de instrucție nu ne este satisfăcută.

Olimpiadele la care participă elevii români ne aduc bucurii, dar ne și întristează în același timp. La cea de informatică, de exemplu, echipa noastră a ocupat locul I pe națiuni și, cu toate acestea, Daniel Dumitru și Victor Costin, medaliații cu aur, s-au întors acasă cu trenul, clasa a II-a, în timp ce sportivi acefali sunt cazați în hoteluri de lux și călătoresc doar cu avionul!

Aspectul social al țării este întristător: bătrânii sunt din ce în ce mai năpăstuiți, unii cerșesc pur și simplu pentru a se salva, pensionarii, după ce își plătesc facturile, rămân cu te miri ce și nimeni nu se sesizează, nimeni nu le vine în ajutor. A făcut cineva vreo comparație între pensiile medii obișnuite, pur și simplu derizorii, și cele ale foștilor activiști P.C.R., care sunt de câteva ori mai mari?

Desigur, toate aceste stări de fapt sunt cunoscute de toată lumea. Și de cei care le simt pe propria piele, și de cei a căror nepăsare și ticăloșie le provoacă și le perpetuează. Repetându-le, noi nu facem alceva decât să ne strigăm încă o dată disperarea și să tragem un nou semnal de alarmă.

Luminează Doamne poporul român, ca să învețe să se ajute singur!

Ion PARASCHIVESCU

În numărul viitor, în cadrul aceleiași rubrici, vom publica materialul primit de la Doamna Flora CRĂCEA, privitor la destructivitatea de natură psiho-morală a "modelului american". Cei care au trăit cândva cu speranța deșartă că "Vin americanii", constată astăzi că "venirea" lor tardivă nu face decât să sporească degenerescența națională, sub masca unor libertăți și mode cu caracter aproape criminal!

✠ MONAHIA CRISTINA MARIA TABUC

Am aflat cu întristare despre trecerea din viața aceasta a celeia ce a fost monahia Cristina Maria Tabuc, viețuitoare în obștea Mănăstirii Adormirea Maicii Domnului, Văratec. Născută la data de 22 iunie 1917 în Iași, a absolvit 7 clase primare, după care 3 ani de Seminar la Mănăstirea Agapia. Deși născută în oraș, a iubit viața de liniște și rugăciune, astfel că în 1938 a intrat în monahism, retrăgându-se în obștea Mănăstirii Văratec. A avut ascultarea de secretară la Schitul Almaș, care depindea de mănăstire. Revine în obștea mănăstirii în 1940 pentru depunerea votului monahal, slujba fiind oficiată de P. S. Teofil al Romanului, iar ca nașă de călugărie, după obiceiul mănăstirii, fiind însăși stareța de atunci, monahia Merope Gheorghiu. Furtuna care s-a abătut asupra monahismului în 1959, prin Decretul 410, a aflat-o pe monahia Cristina Tabuc pregătită pentru înfruntarea ispitei, lucru constatat peste câțiva ani, când a fost reprimită de către egumena Nazaria Niță. Am înțeles din aceasta că în perioada petrecută în lume, nimic nu i-a schimbat gândul de la viața monahală. După această perioadă, viața monahiei Cristina Tabuc s-a desfășurat între slujbele de la biserică, ascultările din mănăstire și atelierul de croitorie la care a lucrat în mod exemplar, formându-și ucenițe care i-au urmat atât meseria, cât și modul său de a fi.

O perioadă scurtă de câțiva ani a activat la Sfânta Mitropolie, unde a organizat atelierul de croitorie. Având o comportare blândă, smerită și tăcută, a fost în permanență pildă de trăire duhovnicească și de ascultare, atât pentru ucenițele cele mai apropiate, cât și pentru întreaga obște a mănăstirii. De aceea, în aceste clipe, când sufletul său se desparte de trup pentru a merge la dreapta judecată, rugăm pe Mântuitorul Iisus Hristos, Dreptul Judecător, s-o odihnească în ceata Sfinților monahi și monahii, unde nu este durere, nici întristare, nici suspin. Amin.

Veșnica ei pomenire!

(Cuvânt trimis de Î. P. S. Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, către îndurerata obște a Mănăstirii Adormirea Maicii Domnului de la Văratec)

Dr. **Pavel Chirilă**, Asist. social **Andreea Băndoiu**, Asist. social **Bianca Rotaru**

IODAREA UNIVERSALĂ A SĂRII – ATENTAT LA SĂNĂTATEA PUBLICĂ

Argumente medicale împotriva unei iresponsabile decizii guvernamentale

Studiul de față își propune să analizeze consecințele recentei Hotărâri de Guvern nr.568/iunie 2002, care obligă toți oamenii și toate animalele din România să consume sare iodată și numai iodată! Este o problemă de sănătate publică și – în același timp – o problemă de etică profesională și bioetică.

În comunicatul de presă nr.5 din 23 mai 2002 se precizează că iodarea universală a sării se referă la cea "destinată consumului uman, hranei animalelor și utilizării în industria alimentară". Se mai precizează că Guvernul a adoptat această hotărâre "în scopul prevenirii tulburărilor provocate de carența de iod".

Hotărârea de Guvern nr.568/iunie 2002 mai menționează: 1) "Sarea iodată trebuie să conțină 20±5 mg iod/kg de sare, respectiv 34±8,5 mg iodat de potasiu/kg sare, sau 26±6,5 mg iodură de potasiu/kg sare"; 2) "Livrarea de către producători sau importatori a sării iodate, pentru consumul uman, hrana animalelor și industria alimentară, cu un conținut de iod sub cel stabilit, se sancționează cu amendă de la 100 de milioane la 150 milioane lei"; 3) "Comercializarea de sare iodată cu un conținut sub cel stabilit, ca urmare a nerespectării de către agentul economic a condițiilor privind transportul, depozitarea, comercializarea stabilite de producător, se sancționează cu amendă de la 50 la 100 milioane de lei".

Câteva date de fiziologia tiroidei

Sinteza hormonilor tiroidieni depinde de aportul de iod (care intră în alcătuirea T3, T4) și de sinteza proteinei receptoare, tireoglobulina[1].

Structura tireoglobulinei favorizează iodarea.

"În trecut, un aport alimentar de 0,2 mg/zi era considerat normal"... suficient pentru a menține o concentrație plasmatică de 40 nmoli/l (0,5µg/dl).

Astăzi aportul de iod a crescut la 0,5 mg/zi, în unele regiuni chiar la 1mg/zi datorită:
– prezenței iodului în alimente;
– folosirii iodului în prepararea unor medicamente și vitamine;
– folosirii iodului ca agent antiseptic;
– folosirii iodului ca substanță de contrast în diferite investigații.

Astăzi aportul de iod a crescut la 0,5 mg/zi, în unele regiuni chiar la 1mg/zi datorită:

Alți autori au alte păreri privind necesarul de iod. Astfel, la pag. 803 din tratatul de *Fiziologie umană* (I. Haulică) se menționează că "sinteza normală de hormoni tiroidieni necesită la adult un aport zilnic de 60-100 µg de iod anorganic"[2].

În aceeași ordine de idei, Arthur C. Gyton scrie că pentru sinteza unor cantități normale de tiroxină (T4) și triiodotironină (T3) este necesară o ingestie anuală de 50 mg de iod sau cca 1 mg/săptămână sau 0,14 ng pe zi.[3]

Date esențiale de fiziopatologia tiroidei

– iodul administrat în doze mari blochează reacțiile de organificare și cuplare. Acest efect poartă numele de Wolf-Chaikoff;
– administrarea îndelungată a iodului se poate asocia cu inhibarea continuă a sintezei hormonale și cu apariția gușii, cu sau fără hipotiroidie (mixedem produs de iod);
– tiroida fetală este foarte sensibilă; administrarea iodului la gravide poate produce gușă sau hipotiroidie la făți;

1. Harrison, *Principiile Medicinii Interne*, Teora, București, 1999, pp. 2134-2136.
2. I. Haulică, *Fiziologie umană*, Editura Medicală, București, 1996.
3. Arthur C. Gyton, *Fiziologie umană și mecanismele bolilor*, Editura Medicală, ediția V.

– unii agenți, altfel slab gușogeni (cum sunt sulfonamidele și antipirina), sunt mai puternici când sunt administrați împreună cu iodul;
– atât în gușa endemică netoxică cât și cea sporadică, administrarea iodului poate determina dezvoltarea tireotoxicozei (iodbasedow), o complicație asociată cu autonomia funcțională din această afecțiune;
– un studiu francez făcut pe 36 308 subiecți nu a constatat o corelație între frecvența gușei și iodul urinar, ceea ce susține intervenția și a altor factori gușogeni în afara carenței de iod[4];
– "de cele mai multe ori cauza gușei simple (netoxice) este necunoscută";
– în unele cazuri cauzele sunt cunoscute: deficit de iod; ingestia unor agenți gușogeni; defect în biosinteza hormonală;
– Milcu și colaboratorii demonstrează rolul agravant al *alimentației deficitare în proteine*;
– cauzele hipotiroidiei sunt complexe:
● "cea mai frecventă cauză a hipotiroidiei tireoprive este ablația chirurgicală sau cu iod radioactiv a glandei tiroide (din boala Graves)";
● "cea mai frecventă cauză a hipotiroidiei primare este cea autoimună, care se asociază cu existența anticorpilor antitiroidieni circulanți și, în unele cazuri, este determinată de acțiunea anticorpilor de blocare a receptorilor TSH. Tiroidita Hashimoto este răspunzătoare de 90% din cazurile de hipotiroidie.
● La pagina 2143, în tabelul 334-5, Harrison, *Principiile Medicinii Interne*, sunt redate cauzele multiple ale hipotiroidiei. Din cele 18 cauze posibile, una singură se referă la deficitul de iod.

Reproducem acest tabel:

TIROIDIENE

A. Tireoprive
   1. Defecte congenitale de dezvoltare
   2. Idiopatic primar
   3. Postablație (iod radioactiv, intervenții chirurgicale)
   4. Postiradiere
B. Gușogene
   1. Defecte de biosinteză moștenite
   2. Transmis de la mamă (iod, agenți antitiroidieni)
   3. Deficit de iod
   4. Determinat de medicamente (acid aminosalicilic, iod, fenilbutazonă, iodoantipi-ină, litiu)
   5. Tiroidită cronică (boala Hashimoto)
   6. Celule killer activate de interleukina 2 și limfocite.

SUPRATIROIDIENE

A. Hipofizare
   1. Panhipopituitarism
   2. Deficit izolat de TSH
B. Hipotalamice
   1. Defecte congenitale
   2. Infecții (encefalită)
   3. Neoplasme
   4. Afecțiuni infiltrative (sarcoidoză)

AUTOLIMITATE

A. După oprirea tratamentului cu agenți supresori ai tiroidei
B. Tiroidită subacută și tiroidită cronică cu hipotiroidism tranzitor (de obicei după o fază a tireotoxicozei).
– fenomenul iodbasedow se referă la inducerea tireotoxicozei la un pacient anterior eutiroidian, ca rezultat al expunerii la iod.

4. St. Milcu (coord.), *Tratat de endocrinologie clinică*, Editura Academiei Române, București, 1991, pag. 311.

Hipertiroidismul indus prin iod poate apare și după 40 de ani de la expunere, și reprezintă 0,25-10% din totalul formelor de hipertiroidie.

Rata afecțiunilor tiroidiene

Datele Centrului de Calcul Statistică Sanitară și Documentare Medicală al Ministerului Sănătății:

Cazuri noi de îmbolnăvire declarate de medicul de familie

ANUL	HIPOTIROIDIE	HIPERTIROIDIE
1992	1285	516
1993	1096	860
1994	4503	1939
1995	4133	1225
1996	3891	1237
1997	3851	1315
1998	3283	985
1999	3325	935
2000	7263	2226
2001	8543	3127

Cazuri noi de îmbolnăvire declarate de medicii de specialitate din ambulatorii de specialitate

ANUL	HIPOTIROIDIE	HIPERTIROIDIE
1994	4713	3910
1995	6114	3549
1996	6194	3599
1997	6108	3634
1998	6724	3665
1999	7359	4496
2000	11541	9471
2001	12147	6826

Cazuri noi de cancer tiroidian

ANUL	NR. CAZURI
1992	753
1993	625
1994	239
1995	796
1996	970
1997	1609
1998	228
1999	235

Harrison precizează că 95% din hipotiroidii sunt primare și doar 5% au origine supratiroidiană. Tireotoxicoza maternă apare aproximativ 1 la 500 sarcini (*ibidem*, pag. 24).

Consecințele iodării universale a sării

– hipertiroidii induse la eutiroidieni;
– creșterea ratei cancerelor tiroidiene[5] (într-un studiu din Tasmania rata a crescut de trei ori la persoanele peste 49 de ani)[6];
– creșterea volumului glandei tiroide, de la 4,8 ml la 8,6 ml (într-un studiu publicat *European Journal 2000*, Ana de Premawardhana LD și colab.)[7];

5. *Drug Saf*, 2000, Feb., 22; 89-95.
6. *Clinică. Endocrinologie. Metabolism*, 1973, 37; 901-909.
7. *European Endocrinology. Metabolism*, 2000, Aug, 143; 185-188.

– iodul urinar a crescut, după acelaşi studiu, de la 105 la 152 microg/l;
– Tg Ab creşte, după aceiaşi autori, de la 14,3% la 11 ani la 69,7% la 16 ani (p>0,03);
– afectarea vederii prin toxicitate directă asupra retinei (pigmentul epitelial retinian) demonstrată de Singalavanija A. şi colab., folosindu-se de electronoretinografie, potenţiale vizuale evocate (VEP) şi angiografia fundului de ochi cu fluoresceină (FA)[8];
– creşterea constantă a Basedow-ului autoimun[9];
– hipotiroidie indusă prin iod;
– tiroidită Hashimoto;
- creşterea incidenţei cancerelor tiroidiene papilare;
- după D. A. Kontras, de la Departement of Clinical Therapeutics, Universitate din Athena, iodarea alimentelor poate avea următoarele efecte asupra tiroidei:

● Participarea la sinteza hormonilor tiroidieni: afirmaţia autorului se bazează pe observaţiile a trei studii din Anglia (12 oraşe "iodate" – 1984, 1985), Spania (1994) şi Zair (1996). În toate aceste cazuri, creşterea ratei hipertiroidiilor s-a corelat cu iodarea compensatorie a alimentaţiei. Guşă multinodulară a fost de asemenea comunicată în "zonele guşogene iodate" de către Miller (1967), Studer (1978), Ramelli (1982) – citaţi de acelaşi autor.

● Scăderea în volum a tiroidei a fost observată în ciuda creşterii hormonilor tiroidieni şi a scăderii TSH.

● Antitiroidian: iodarea inhibă propria sa organificare, dar pe un timp limitat datorită *feed back*-ului care funcţionează.

● Influenţează numărul şi tipul cancerelor tiroidiene: Haroch&Williams, după o iodare profilactică în Salta (Argentina), constată că numărul cancerelor papilare s-a dublat, numărul cancerelor nediferenţiate foliculare şi medulare a rămas acelaşi, iar numărul total de cancere a crescut. Singura consolare a autorilor este că tipul papilar este un cancer tratabil.

● Inducerea fenomenului "thyroid cell necrosis" este o formă de "adaptare" scăpată de sub control, pentru a se bloca producţia de hormoni tiroidieni în exces.

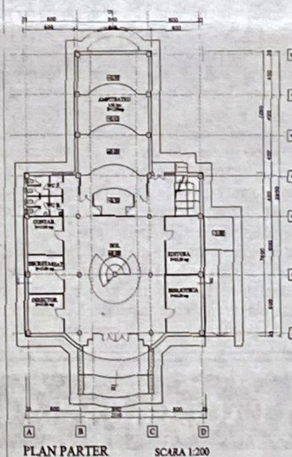
● Creşterea conflictului autoimun tiroidian: D. A. Kontras a efectuat o profilaxie cu iod într-un sat grecesc; înainte de administrarea iodului nici unul din subiecţi nu avea autoanticorpi tiroidieni. După câteva luni 50% din subiecţi aveau autoanticorpi antitireoglobulici sau antimicrosomal. În Germania de Est, unde s-a făcut iodarea universală, s-au găsit procente mult mai mari de autoanticorpi decât în Germania de Vest unde această iodare nu s-a făcut. Infiltratele limfocitare au crescut în studiul lui Haroch&Williams de la 8% înainte de iodare la 25% după iodare şi la 31% la cancerele tiroidiene. Acelaşi D. A. Kontras citează studiul lui Laurberg (1991), care arată o mare incidenţă a bolii Graves în Iceland, unde este o bogată iodare, comparativ cu Danemarca, unde nu există această iodare abuzivă.

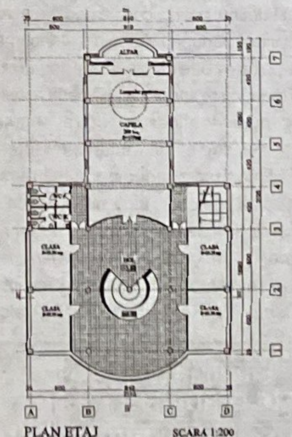
– creşterea printre şcolarii "iodaţi" a hipotiroidismului subclinic (decelat prin MUI şi TAA) de origine nonautoimună[10];
– pacienţii care dezvoltă un hipotiroidism tranzitor prin iodarea sării trebuie urmăriţi timp îndelungat pentru că pot dezvolta un hipotiroidism primar permanent[11];
– iodarea apei "în doze farmacologice" la astronauţii eutiroidieni a indus o scădere a funcţiei tiroidiene[12].

8. *Retina 2000*; 20; 378-383.
9. *Annales d'Endocrinologie* (Paris), 1996, 57, 463-469.
10. *Chinese Medical Journal*, 81, 2001, Apr. 25; 453-456.
11. *Thyroid*, 11, 2001, May; 501-510.
12. *Aviaton Space & Environmental Medicine*, 71, 2000, Nov., 1120-1125.

Concluzii

1. Rata cazurilor de hipotiroidie este scăzută în România.
2. Economia hormonilor tiroidieni este un proces fiziologic tipic de *feed-back*. În funcţie de timpul cât se administrează iodul, în funcţie de starea fiziologică sau patologică a tiroidei, în funcţie de doza administrată şi în funcţie de stările patologice sau tratamentele asociate – efectul iodării universale a sării se poate manifesta foarte diferit, determinând: hipertiroidie, hipotiroidie, cancer tiroidian, Basedow.
3. Iodarea universală a sării expune la un risc deosebit fătul, putând induce guşa cu hipotiroidie la nou-născut.
4. Toţi autorii sunt de acord că factorul etiopatogenic major în declanşarea şi întreţinerea hipotiroidiei îl reprezintă conflictul imunologic răsfrânt asupra tiroidei şi nu deficienţa de iod.
5. O hotărâre de guvern care să oblige "universal" oamenii şi animalele unei ţări să mănânce într-un anume fel este gravă în intenţia şi esenţa ei.
6. O consecinţă dezastruoasă a iodării universale a sării o reprezintă manifestările alergice la iod. Alergicii *nu vor avea scăpare*, adică nu vor putea evita sub nici o formă expunerea, crescând riscul de sensibilizare şi de sindroame alergice (edem angioneurotic, şoc anafilactic); aceasta cu atât mai mult cu cât populaţia are deja o mare expunere la iod prin numărul mare de investigaţii cu substanţe de contrast, prin folosirea medicamentelor şi a dezinfectantelor cu iod.
7. Este ilogic ca pentru 7000-12000 cazuri noi de hipotiroidie pe an, dintre care doar o mică parte sunt prin deficit de iod, să forţezi o ţară întreagă să mănânce iod.
8. Aceasta deschide guvernanţilor calea spre emiterea altor acte normative care să impună populaţiei o anume alimentaţie. Din moment ce 99% din locuitorii României sunt eutiroidieni, nu se explică şi nu se justifică administrarea abuzivă de iod pe trei căi: direct în sare, prin carnea şi preparatele din carne, prin alimentele procesate industrial.

AUTOMISTIFICAREA LA ROMÂNI

(urmare din pag. 1)

hoţii[3] şi cu prostituatele ei, ţara "mîncătorilor de lebebe", a handicapaţilor, a copiilor bolnavi de S.I.D.A., a muribunzilor aruncaţi din ambulanţe, ţara cu cel mai mare număr de avorturi din Europa, ţara "copiilor străzii" (vestiţii "aurolaci"), a cîinilor vagabonţi şi a mafiilor ţigăneşti, ţara afacerilor veroase şi a corupţiei generalizate, ţara mineriadelor sîngeroase, a celor ce "muncesc, nu gîndesc", a chiulului, a puturoşeniei şi a delăsării, ţara nostalgicilor după un regim ateu, scelerat şi dărîmător de biserici, ţara în care incestul, violenţa şi criminalitatea familială se dublează de la an la an, ţara în care violarea femeilor trecute de 70 de ani a devenit o banaliate aproape cotidiană, ţara manelelor, a vulgarităţii gregare şi a mitocăniei prefăcute în virtute, ţara în care se înjură voluptuos de toate cele sfinte[4] şi în care "al dracului" sau "dat dracului" au devenit expresii preferate ale admiraţiei superlative, ţara în care o putere politică patibulară, după ce a legalizat homosexualitatea, nu pare a avea alte griji mai constante (cu excepţia intrării N.A.T.O., ca motivaţie externă a unei guvernări dezastruoase) decît cele privitoare la profanatorul Dracula Park şi la dezincriminarea prostituţiei, instaurînd pe nesimţite, printre parastase festive şi liturghii pascale pe malul mării, satanismul şi proxenetismul de partid şi de stat! Dacă ar fi să înşir aici toate monstruozităţile şi turpitudinile postdecembriste, de la vlădică pînă la opincă şi de la stînga pînă la dreapta, ar rezulta o uriaşă "carte a recordurilor" în materie de abjecţie şi perversiune, ceea ce şi explică, dincolo de orice "circumstanţe atenuante", jalnica "imagine" pe care România o are astăzi în lume (şi *nota bene*: într-o lume care nu-i deloc "fată mare"!). România contemporană seamănă cu Acriviţa lui Caragiale, cea care a reuşit să-l bage în sperieţi pînă şi pe dracul, întrecîndu-l în fantezia malefică şi în disponibilitatea spre grobianism.

Dincolo de lipsa de conştiinţă politică şi civică, se vede limpede că atît viaţa privată cît şi cea publică se află într-un tot mai accentuat divorţ de normele şi valorile bisericeşti. Nu vreau să contest, prin tot acest expozeu demistificator, nici existenţa reală la meridian românesc a unei tradiţii faste şi inseparabile de Ortodoxie, nici existenţa izolată, chiar în aceste vremuri "ieşite din ţîţîni", a unor oaze de virtute creştină şi naţională. Vreau să arăt doar că virtuţile trecutului, atîtea cîte au fost, ne aşteaptă să redevenim vrednici de ele într-o proporţie mai semnificativă, că simpla invocare a tradiţiei, fie ea cît de glorioasă, nu scuză şi nu rezolvă insanităţile prezentului, că simpla declarare formală a apartenenţei la Ortodoxie sau inerţiala frecventare formal-superstiţioasă a bisericii nu reprezintă decît o tragică automistificare, că "virtuoşii" acestui timp, fie ei clerici, monahi sau mireni, sînt totuşi ori mai puţin numeroşi, ori mai puţin vrednici decît se crede, de vreme ce nu pot, de atît amar de ani, să impună lumii româneşti o faţă şi o cale mai puţin maculate, că este nevoie urgentă de o mobilizare şi de o concertare a tuturor factorilor responsabili, pentru a stopa ritmul cu totul îngrijorător al degenerescenţei naţionale, că trebuie să evităm mai mult decît oricînd să ne amăgim cu calculele hîrtiei, înfruntînd făţiş realitatea crudă şi căutînd soluţii pe potriva ei, că, în fine, în această mare sforţare lăuntrică, în care se joacă însuşi destinul mistic şi istoric al românităţii, Biserica, păzitoare în Duhul Sfînt a revelaţiei Cuvîntului dumnezeiesc şi mijlocitoare harică a tainicei iconomii, are rolul cel mai însemnat şi răspunderea cea mai cumplită, atît ca for instituţional, cît şi ca organism mistic. Fiecare creştin, în virtutea "preoţiei împărăteşti" cu care este investit întru Hristos, după măsura şi felul chemării lui, trebuie să iasă neîntîrziat, gătit cu toată armătura lui Dumnezeu (cf. *Efeseni* 6, 13 şi urm.), la armaghedonica înfruntare cu oştirile insidioase ale "Prinţului acestei lumi".

Biserica Ortodoxă Română, greu afectată ea însăşi de lunga şi tensionata trecere prin vămile comunismului antihristic, dar şi de ulterioara ostilitate incriminatoare a laicismului democratic al stîngii intelectuale, trebuie într-un fel să-i reîncreştineze astăzi pe numeroşii săi fii care doar se declară sau se cred creştini ortodocşi pe unicul temei al botezului primit la naştere şi al păstrării mecanice şi selective a unor "obiceiuri" anexate festivismului lumesc. Acest soi de fii uşuratici trebuie catehizaţi din mers şi recuceriţi în lamura sufletului lor, astfel încît să devină treptat persoane vii şi responsabile în slujba lui Hristos, a comunităţii naţionale şi a unei ideale Europe creştine, capabile să se ridice, dinspre apartenenţa inerţială la o religie ignorată în esenţa ei, spre însuşirea şi trăirea efectivă a adevărurilor mîntuitoare, să convertească tradiţia pasivă în credinţă activă, iar această credinţă s-o întrupeze în faptele vieţii lor. Numai aşa se va pune capăt schizofreniei existenţiale – atît de frecvente la omul modern – prin care cineva una se declară a fi *în principiu* şi alta este *în fapt*.

Dacă nu vom fi în stare de acest pas primenitor, atunci vom rămîne ţara cu cei mai mulţi "credincioşi" şi cu cea mai puţină credinţă, prefăcînd definitiv ortodoxia poporului român într-o ridicolă butaforie.

Răzvan CODRESCU

---

3. Hoţia este o "virtute" naţională cu care uimisem lumea încă mai de demult şi asupra căruia şi un Mircea Eliade atrăgea îngrozit atenţia prin anii '30, în răspărul "românismului" necritic şi retorizant al anumitor grupări naţionaliste ale vremii: "Mă gîndesc cu groază că şi pe noi, românii, ne aşteaptă o «eternitate»: proverbul. Intrăm în proverbele celorlalte naţiuni, aşa cum au intrat scoţianul, irlandezul, ovreiul şi, în Peninsula Balcanică, ţiganul. Am ajuns de pomină; şi, pînă ce vom fi cunoscuţi peste hotare prin capodoperele noastre şi prin românismul nostru, sîntem cunoscuţi prin politica şi prin dezmăţul nostru intern. [...] Proverbul va ajunge stăpînul nostru; şi aşa după cum, cu sau fără dreptate, se spune despre bulgari că sînt proşti, despre polonezi că sînt îngîmfaţi sau despre spanioli că sînt grozavi în dragoste, tot aşa se va spune şi despre români că sînt *hoţi*. [...] Ascultaţi unul dintre aceste proverbe, cules de Knickerbocker: *Quand quelqu'un vole, c'est la cleptomanie. Quand plusieurs volent, c'est une manie. Quand tout un peuple vole, c'est la Roumanie!* Nu vă plesneşte obrazul de ruşine? Aceasta este eternitatea care ni se pregăteşte" ("România în eternitate", în *Vremea*, anul VIII, nr. 409, 13 octombrie 1935, p. 3).

4. De Dumnezeu (dumnezei!), de Cristos (Cristoşi!), de Precista, de arhangheli, de Paşte, de pască, de cruce, de mormînt, de morţi, de moaşte, de colivă, de anafură, de grijanie etc. În mod tradiţional marcă a furiei masculine (esenţializată în tipul birjarului: a înjura *ca un birjar* sau *birjăreşte*), obiceiul acesta s-a generalizat în ultimele decenii – ce-i drept, într-un număr redus de forme – şi printre purtătoarele "sexului frumos" (cu menţiunea că nu înjură numai "fetele vesele" din parcări, precupeţele din pieţe, muncitoarele de la *Apaca* sau ţigăncile de la gura cortului, ci chiar elevele de liceu sau studentele din cămine, ajungînd pînă la a invoca în nume propriu organul bărbătesc, la paritate cu deja edulcoratul "Mai du-te dracului!"!). Curat Grădina Maicii Domnului!

✝ PAUL CARAVIA

Pînă la urmă, pentru fiecare dintre noi, vine o toamnă pe care n-o mai apucăm...

S-a stins, în pragul acestei toamne, profesorul Paul Caravia (n. 1923), distins intelectual şi om de dreapta, fost deţinut politic, ce şi-a dedicat aproape întreaga activitate de după 1989 studiului documentar care atestă pe de o parte amploarea şi perversiunea represiunii comuniste, iar pe de altă parte rezistenţa opusă regimului totalitar de către segmente importante ale societăţii româneşti. Interesul deopotrivă istoric şi moral al demersului său îl aşază, în conştiinţa unei posterităţi încă indefinite, nu doar printre cei mai de seamă cercetători ai arhivelor totalitare, dar şi în galeria marilor *mărturisitori*. Lucrarea sa de ansamblu (dicţionarul statistic intitulat *Biserica întemniţată. România: 1944-1989*, alcătuit în colaborare cu Virgiliu Constantinescu şi Flori Stănescu, Institutul Naţional pentru Studiul Totalitarismului, Bucureşti, 1998, prefaţat de camaradul de închisoare Radu Ciuceanu, şi rigurosul inventar bibliografic *Gîndirea interzisă. Scrieri cenzurate – România: 1945-1989*, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2000, prefaţat de ilustrul său prieten de o viaţă, academicianul Virgil Cândea) se constituie într-o adevărată *cruciadă împotriva uitării*, onorînd şi împlinind mesajul istoric al unei generaţii martirizate. Din păcate, cum am mai spus-o, este simptomatic pentru fundătura în care a intrat necesarul deziderat postdecembrist al unui "proces al comunismului" (măcar moral, dacă nu juridic) faptul că volumele atît de substanţiale coordonate de profesorul Caravia nu s-au bucurat de recenzii sau dezbateri pe măsură. Este una dintre amărăciunile cu care a murit, o alta fiind legată de sprijinul insuficient pe care l-a primit la constituirea şi demararea Asociaţiei "Homo Religiosus" (pentru a cărei consolidare şi însufleţire avea planuri mari în perioada următoare).

Răpus de cancer în plină vrednicie, a fost înmormîntat la cimitirul Bălăneanu din Bucureşti.

Dumnezeu să-l odihnească şi păstreze vii memoria şi pilda lui în conştiinţele şi în inimile celor ce n-au încetat să mai creadă încă în învierea neamului românesc.

(R. C.)

Editura
PUNCTE CARDINALE
B.R.D. Sucursala SIBIU
Cont nr. 251100996517509

Gabriel CONSTANTINESCU (director),
Răzvan CODRESCU (redactor şef),
Demostene ANDRONESCU (redactor şef-adjunct),
Ligia BANEA (secretar de redacţie), Marcel PETRIŞOR, Florea TIBERIAN
Adresa Redacţiei: 2400 SIBIU - Calea Dumbrăvii 109, tel./fax 069/422536

Tehnoredactare computerizată
"PUNCTE CARDINALE"
Masib S.R.L
Printing Company